

**MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY
VADÁSZ ÚTI TAGÓVODÁJA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

Készítette: A MIÓVI Vadász Úti Tagóvodájának nevelőtestülete

Hatályos: 2025. szeptember 1.

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY

Institúcia Integrovaný Materských Škôl v Miškovci

3534 Miskolc, Batsányi János u. 2.

Adószám: 15766115-2-05

OM azonosító: 028572

ADAPTÁCIÓ:

A LÉPÉSRŐL-LÉPÉSRE MINŐSÍTETT ÓVODAFEJLESZTŐ PROGRAM ALAPJÁN

Tartalom

I.1 Helyzetelemzés, óvodakép.....	5
I.2. Gyermekkép.....	5
II.1. Az óvodai nevelés feladatai	5
II.1.1. Az egészséges életmód alakítása	7
II.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés és fejlesztés	8
II.1.3. Az anyanyelvi, értelmi nevelés és fejlesztés.....	9
II.1.4. Multikulturális nevelés, esélyteremtés	10
II.2. A Lépésről-Lépésre Óvodafejlesztő program alappillérei	10
II.2.1. Individualizálva szocializál.....	11
1. Az individualizálás elvei:.....	11
2. Az individualizálás lehetőségei a játékban.....	12
3. Érzelmi nevelés, a szocializáció biztosítása.....	14
II.2.2. Sajátos tevékenységközpont rendszer az óvodai élet tevékenységeinek formái	17
Matematika	35
II.3. Az óvodai élet megszervezése.....	39
TERVEZÉS.....	39
II.4. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei	42
II.4.1. Ünnepeink.....	42
II.4.2. Megemlékezéseink	43
II.4.3. Az óvoda rendezvényei	43
II.5. Szolgáltatásaink	43

Aranyosi Ervin: Gyermeki lélek részlet

Ne kösd feltételhez az

ő szeretését,

hagyd meg igazságát

lelke boldog részét.

Tanulj inkább tőle

csodálni világot,

szeretni az élőt,

mit a lélek látott!

Hadd tudjon örülni e

szép földi létnek!

Hadd keljen lelkében

boldog földi ének!

Hadd áradjon lelke, tegyen

mindent szebbé, váljon a

világa

végre nemesebbé!

Hagyd a csodás lelkét

őszintén örülni, a

világ trónjára

boldogan felülni!

Élvezni a létet,

mást is felemelni,

saját életéhez szép

értelmet nyerni!

I.1 Helyzetelemzés, óvodakép

A Miskolc-Pereces városrészben elhelyezkedő integrált intézményként működő Miskolci Integrált Óvodai Intézmény Vadász Úti Tagóvodájában két csoportban folyik a 3-7 éves korú gyermekek nevelése. Az ide járó hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nagy száma, valamint a családok társadalmi, szociokulturális háttere miatt intézményünk csatlakozott az EFOP 3.1.5-16-2016-0001 „A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása” kiemelt projekthez. A nevelők és szülők közös törekvése, hogy a gyermekek biztonságban, egészségben nevelődjenek, ismeretekben, tudásban gazdagodjanak, miközben tehetségüket és egyéniségüket kibontakoztatva szocializálódnak. Óvodánk tiszta levegőn, csöndes helyen, erdő övezte környezetben található. A közeli erdőszél nagyon sok közvetlen tapasztalatszerzésre nyújt lehetőséget a hiányos ismeretekkel óvodába érkező gyermekek és aluliskolázott szülei számára. Egyéni arculatot biztosítanak intézményünknek a "zöld óvoda" programok. Két csoportos, külterületi óvodára jellemző a családias, otthonos, megtartó, biztonságot nyújtó légkör. A családok jól ismerik egymást. A két csoportban a testvérek, rokonok, szomszédok, barátok egy csoportba kerülnek, megkönnyítve a családból való kiszakadást, s a HH, HHH, BTMN, valamint a SNI gyermekek számára biztonságot nyújtó, befogadó légkör kialakítását.

I.2. Gyermekkép

Programunk a 3-7 éves korú gyermekek fejlődésének támogatását és személyiségük fejlesztését vállalja fel. A gyermekekhez, mint egyedi, mással nem helyettesíthető individuumokhoz és szociális lényekhez, az életkori sajátosságok és az egyéni szükségletek, különbségek ismeretében közelít. Ennek tudatában nevelőmunkánk eredményeként el szeretnénk érni, hogy rendelkezzenek gyermekeink az alábbi személyiség tulajdonságokkal:

- legyenek autonóm személyiségek, rendelkezzenek pozitív énképpel, önérvényesítő képességgel, érzelmi gazdagsággal, legyenek érzékenyek a művészetek, a természeti, társadalmi környezetük iránt,
- tudják saját szükségleteiket kifejezni,
- sajátítsák el a kulturált magatartás szokásait, az önfejlesztő, a befogadó, elfogadó, együttműködő, segítőkész magatartást, az empátikus, szolidáris viselkedést, a rugalmas gondolkodás, a kreativitás képességét,
- ismerjék fel és fogadják el a különbözőségeket, legyenek toleránsak a kiemelt figyelmet igénylő társaikkal szemben.

II.1. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladatai az óvodai élet tevékenységformáinak keretében, az óvodapedagógus tudatos nevelőmunkájának következtében valósulnak meg, és a gyermekek személyiségének fejlődését eredményezik. Az intézményben folyó pedagógiai munka segítse elő az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség sokoldalú kibontakozását a hátránycsökkentést az életkori és egyéb sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételét az iskolaérettség eléréséhez.

Célunk:

hogy gyermekeink egyéni képességeinek megfelelő fejlesztésével megalapozzuk az egész életen át tartó tanulás igényét és képességét, szem előtt tartva az egyenlő bánásmód elvét. Nevelőmunkák célja továbbá:

- az óvodánkba járó gyermekek esélyegyenlőségének megvalósítása,
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai elhelyezés biztosítása az önazonosság megőrzése mellett,
- multikulturális nevelésen alapuló integráció megvalósítása,
- egészséges életmódra nevelés,
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének, beilleszkedésének segítése, egyéni és differenciált fejlesztés, egyenlő bánásmód által,
- tehetséggondozás.
- tankötelezettségi korúaknak az iskolaérettség elérését.

A gyermekek differenciált fejlesztése nem kiemelten, hanem saját csoportjukban egyéni, illetve kiscsoportos formában történik. A fejlesztési terv végrehajtásával kívánjuk elérni, hogy gyermekeink kiegyensúlyozottak, érdeklődőek, nyitottak legyenek az ismeretek befogadására, és váljanak alkalmassá az iskolai tanulmányok megkezdésére. A családok nagyobb odafigyelést tanúsítsanak gyermekeik gondozására, nevelésére.

Feladataink:

- a méltányos óvodai nevelés megerősítése,
- az óvoda befogadó, hátránycsökkentő és preventív szerepének erősítése a későbbi iskolai sikeresség érdekében,
- a gyermekek családi körülményeinek feltérképezése az óvodába lépés előtt
- családlátogatással,
- a gyermekek fejlettségének megismerése,
- a gyermekek csoportba való befogadásának elősegítése személyes példamutatással,
- az egyenlő, valamint egyéni bánásmód, a folyamatosság, a fokozatosság elvének kiemelt alkalmazása, valamint konstruktív fejlesztés biztosítása,
- szociálisan hátrányos helyzetű, valamint a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek felzárkóztatása, szocializációjuk támogatása, az étkezési, higiénés, öltözködési szokások kialakítására, a közösségi életre nevelés, a beilleszkedés elősegítésére helyezi a hangsúlyt.

A fejlesztés tartalma:

Szeretetteljes légkörben fogadjuk a gyermekeket. Fontosnak tartjuk, hogy a családok bizalmát elnyerjük. Az új gyermekek befogadását elősegítik a vegyes életkorú csoportok. Kevés új gyermek érkezik, így több időt, egyéni törődést, differenciált segítségnyújtást, figyelmet tudunk rájuk fordítani. Az óvodában maradók segítenek a befogadásban, beilleszkedésben, a csoportélet, a közösség szokásainak elfogadásában.

A családokat tájékoztatjuk az óvoda alapvető elvárásairól, valamint segítjük a szülőket a tárgyi feltételek megteremtésében ruhagyűjtési akciók, óvodai felszerelések beszerzése által.

II.1.1. Az egészséges életmód alakítása

Egészséges életmód, gondozás

Befogadás ideje alatt megismertetjük a gyermekekkel a mosdó és a wc használatát, a testápolási szokások sorrendjét, s ezeket a helyes egészségügyi szokások kialakulásának érdekében folyamatosan, következetesen gyakoroljuk.

Az otthoni, rendszertelen, egyoldalú táplálkozást óvodánk konyhája napi rendszerességgel igyekszik kompenzálni étrend összeállítás, új ízek stb.

A reggeli nélkül érkező gyermekeket megreggeliztetjük. Az étkezési szokásokban előforduló egyéni különbségeket, lemaradást kulturált körülmények biztosításával, személyes példaadással próbáljuk koruknak megfelelő szintre hozni. A főzőkonyha étrendje elősegíti az egészséges, sokszínű, korszerű táplálkozást.

Az öltözködési szokásokat a szülők bevonásával fokozatosan alakítjuk, hangsúlyozzuk a réteges, az időjáráshoz igazodó öltözködés szükségességét

A jó közérzethez elengedhetetlen a fehérnemű tisztántartása és váltása. A mindennapos mozgás és a túrázás felváltva valósul meg intézményünkben az egészséges tiszta levegőn és tiszta forrásvíz használatával. / Vilma forrás/

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, c) szervezett mozgásos tevékenység.

Feladatok:

- az egészséges életmód tárgyi feltételeinek biztosítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet nyújtása,
- a gyermekek gondozása, testi szükségleteik kielégítése,
- az egészséges életmód szokásainak kialakítása, különös tekintettel a komfort nélküli lakásokban élő családok gyermekeinek alapvető higiéniai szokásainak megalapozására,
- az egészség megőrzése, edzése, prevenció, valamint a gyógytestnevelés megszervezése a Pedagógiai Szakszolgálat véleményét figyelembe véve,
- rendszeres kapcsolattartás az óvoda orvosával és védőnőjével a gyermekek egészségének ellenőrzése érdekében,
- a szülők rendszeres tájékoztatása,
- az érzékszervek egészséges működésének segítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás, a testi képességek, a mozgáskultúra fejlesztése.

Gyógytestnevelés

A nevelési-oktatási intézményekre nagy feladat és fellelősség hárul az egészséges életmódra nevelés, az egészség védelme, a betegségek megelőzése terén. A gyermekorvosi és ortopédiai szűrővizsgálatok feltűnően magas arányban mutatnak ki, már óvodáskori, kezdődő mozgásszervi elváltozásokat, ami iskoláskorban tovább emelkedik.

Egyre hangsúlyosabbá válik a nevelésben a prevenció, mely a mozgás részét képező gyógytestnevelési kategóriák alapja. Felismerve ennek a kérdésnek a fontosságát az intézményünkbe járó gyermekek részére gyógytestnevelési foglalkozások elérhetőségét biztosítjuk a Pedagógiai Szakszolgálat véleményét alapul véve. Gyermekeink hátrányos szociális háttérét is figyelembe véve fokozott felelősséget kell vállalnunk egészségük javítása, védelme érdekében. A mindennapi mozgás szervezése közben külön figyelmet fordítunk a lábboltozatot erősítéséhez szükséges mozgásanyag kiválasztására.

A gyógytestnevelési elemeket is magába foglaló mozgásfoglalkozások várható eredményei: A gyógytestnevelési elemeket magába foglaló mozgásanyag beiktatása hatékonyan hozzájárul az óvodáskorban kezdődő elváltozások javításához, megelőzéséhez. Segíti az egészségi állapot szinten tartását, rehabilitációját. Fejleszti a testi motoros képességeket, a mozgásműveltséget, az edzettséget.

II.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés és fejlesztés

Érzelmi nevelés, társas kapcsolatok

Az óvodapedagógus feladata:

A családi, biztonságos légkör segíti a gyermekek beilleszkedését az óvodába. Az óvoda minden dolgozója különös empátiával fordul a beérkező gyermekek és szüleik felé. A nevelőközösség tagjai pedagógiai feladatuk során figyelembe veszik és értékiként közvetítik a gyermekek kulturális, társadalmi háttéréből adódó sajátosságokat. A gyermekeket egymás elfogadására, tiszteletére, kölcsönös támogatására, előítélet mentességre nevelik. Gondoskodás közben, a gyermekcsoportot vezetve ösztönzik a gyermekek közötti véleménycserét, fejlesztik a rá bízott gyermekek kommunikációs képességeit, harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremtenek. Ezekre a gyermekekre általában jellemző a szélsőséges érzelmi magatartás (időnként indulatosak, máskor szeretetihesek). A megfelelő tevékenykedtetés biztosításával igyekszünk a szélsőséges megnyilvánulásukat optimális mederbe terelni. Társas kapcsolatuk alakulását személyes példamutatással, pozitív tulajdonságok kiemelésével és a helyes magatartási formák elfogadtatásával segítjük. Viselkedésmintákat nyújtunk a konfliktushelyzetek kezelésére. A megfelelő tevékenykedtetés biztosításával, Peter Hess hangtálcák alkalmazásával igyekszünk a szélsőséges megnyilvánulásukat optimális mederbe terelni, szorongásukat oldani, a szocializációs folyamatokat támogatni.

Az óvodából az iskolába történő átmenet elősegítése az Általános Iskolai nyílt napok látogatásával.

Feladatok:

- a társadalmi élet alapvető ismereteinek közvetítése közös élmények, tapasztalatok útján,
- az erkölcsi érzelmek megalapozása,
- az alapvető udvariassági szokások magatartásmódok fejlesztése,
- a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodás és az önérvényesítés erősítése,
- a tevékenységekben az eredményre törekvés, akadályok leküzdésére nevelés, az akarat fejlesztése,
- a reális, saját értékeit felismerő énkép alakítása, a szükségletek, attitűdök beállítása, formálása,
- a személyes és a csoportélet hagyományainak ápolása,
- a gyermek - dajka és más óvodai dolgozó kapcsolatait pozitív attitűd jellemezze,
- szülőföldhöz való kötődés alapjaként, a gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét,

- a HH és HHH gyermekek speciális óvó-védő gondozása,
- SNI és a BTMN gyermekek befogadása, sikerélményhez juttatása,
- A MIÓVI Vadász Úti Tagóvodájában Peter Hess hangtálakkal végzett játékos feladatok, „Csendszünet” bevezetése az óvodai életbe.

II.1.3. Az anyanyelvi, értelmi nevelés és fejlesztés megvalósítása

A Lépésről-lépésre program az értelmi nevelés során három nevelési alapelvet követ. A konstruktivizmus elve, mely szerint a gyermekek maguk építik fel világukat, ismeretanyagukat, a felnőtteknek ebben alapvetően segítő, közvetítő szerepe van. Fejlettségi szintnek megfelelő foglalkoztatás, mely a gyermek ismeretén alapul, annak megértésén, hogy minden gyermek azonos fejlődési stádiumokon megy keresztül, mégis mindegyikük egyedi, individuális lény. Progresszív nevelés olyan környezetet igyekszik létrehozni, amely támogatja az egyes gyermekek készségeinek és érdeklődésének fejlődését, ugyanakkor elismeri a két gyermek közötti, illetve kiscsoportos interakciók fontosságát.

Feladatok:

- olyan tárgyi környezet biztosítása, mely felkelti, és ébren tartja a gyermekek érdeklődést, kíváncsiságát, az új megismerése iránti igényét, a saját ötletei megvalósításának vágyát,
- a gyermekek fejlettségi szintjének alapos megismerése,
- a természeti és társadalmi környezettel kapcsolatos ismeretek, tapasztalatok, élmények rendszerzése, bővítése, élethelyzetekben való gyakorlása,
- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet, kreativitás fejlődést elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Anyanyelvi képességek fejlesztése – kiemelt jelentőségű az értelmi nevelés megvalósítása során a Tanköteles kor elérésével, az iskolaérettség elérése különböző innovatív módszerekkel.

Boldogságóra képzésen tanultak átadása a gyermekek önismeret fejlesztése, társas kapcsolatok fejlesztése érdekében.

Feladatok:

- a tapasztalatok, érzelmek, gondolatok szóbeli kifejező készségének fejlesztése, beszédkezdő fenntartása,
- a kontaktusteremtés, a kommunikációs képesség, önkifejezés eszközeinek fejlesztése, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdés érvényesülése, megválaszolása,
- az írott nyelv iránti érdeklődés támogatása,
- szókincs bővítés, játékos beszédfejlesztés, verbális készségfejlesztés,
- rendszeres logopédiai felmérés és foglalkozás képzett logopédussal helyben,
- „meseterápiás foglalkozások” bevezetése a Vadász Úti Tagóvoda másik csoportjában is,
- mondókákon, népi dramatikus játékokon keresztül az anyanyelvi ismeretek megbecsülése, ápolása.

Az óvodai élet minden területén kiemelt helyet kap a szociálisan hátrányos, halmozottan hátrányos, BTMN, SNI gyermekek anyanyelvi fejlesztése, az óvoda hátránycsökkentő szerepének érvényesülése.

Feladatunk ennek tükrében:

- a kommunikációhoz szükséges alapvető szavak, udvarias kifejezések megismertetése,
- szókincsük bővítése, önkifejezésük támogatása,
- a felnőttek által nyújtott példaértékű beszéd használata.

Az őket érdeklő, hozzájuk közel álló történetek, mesék, versek megismertetésén keresztül tudjuk őket meggyerni a mese szeretetére.

II.1.4. Multikulturális nevelés, esélyteremtés

A multikulturális nevelés a pedagógiai kultúra része; didaktikai kategória, amely érzékeny mutatója annak, hogy a nevelő adott esetben a gyermekcsoport kulturális sokféleségét erőforrásként használja a nevelésben. A nevelés során érzékelteni kell a kulturális különbségek és a társadalomban lévő emberi viszonyok jellegzetességeit. A pedagógus olyan kompetenciákat alakítson ki a gyermekekben, amelyek képessé teszik őket arra, hogy szembenézzenek a nemzetközi közösségekben meglévő sokszínűséggel, különbözőségekkel, és tanulják meg kezelni ezeket. A multikulturális nevelés célja, hogy a különféle, kultúrákkal és kulturális csoportokkal való együttműködést megalapozó kognitív, verbális és nonverbális készségeket fejlesszen ki. Nevelőközösségünk pedagógusai figyelembe veszik a gyermekcsoportokba járó gyermekek sajátosságait, fölkinálják és beépítik a saját kultúrájukból származó énekeket, verseket, meséket. Alkalmassá szeretnénk tenni környezetünket a befogadó típusú óvodai nevelésre, ahol a többségi gyermekekkel együtt nevelődhetnek a szociálisan hátrányos helyzetű, a kiemelt figyelmet igénylő és a hazájukat elhagyni kénytelen családok gyermekei is. Nevelőközösségünk tagjai tiszteletben tartják a gyermekek személyiségét, tudatosan keresik a bennük rejlő értékeket. Felelősen, és elfogadóan viszonyulnak a gyermekekhez. Tudjuk, hogy óvodáskorban a gyermekek különösen fogékonyak a külső hatásokra. Az idegrendszer érésének ebben a szenzitív szakaszában nagy jelentősége van a minden irányú érzékeléses tapasztalatoknak, a mozgásra, beszédre ösztönző környezetnek, ezért a fejlesztést optimálisan ehhez érdemes igazítani.

II.2. A Lépésről-Lépésre Óvodafejlesztő program alappillérei

Az óvodai nevelés országos alapprogramja tartalmazza azokat az általános pszichológiai-pedagógiai elveket, amelyeket a gyermekek érdekében érvényesíteni kell.

A Lépésről-Lépésre óvodai program sajátossága, a program 4 koncepciója:

- Individualizált fejlesztés.
- Sajátos tevékenységközpont-rendszerben biztosítja a feltételrendszert, a tevékenységi formák színtereit, a szabad játékot és az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek választási lehetőségeit. Ez a rendszer szintetizálja a szervezeti kereteket, és integrálja a fejlesztés tartalmát.
- A családok bevonása az óvodai életbe aktivizálja a szülőket az együttműködésben. Erősíti a szülők felelősségét, támogatja a családi nevelés problémáinak megoldását. Az óvodapedagógus a rendszerben mintát ad a közös játékokra, a gyermekekkel való törődésre, a nevelésre.
- Szociális feladatok felvállalása. A program, az óvoda lehetőségeit, a település igényeit, a családok helyzetét és a gyermekeket érintő társadalmi háttér folyamatokat figyelembe véve támogatja a szociálpedagógus feladatainak beépítését az óvoda által felvállalt tevékenységek körébe.

II.2.1. Individualizálva szocializál

Az óvodai nevelésben az életkori és életkori szakaszonként jelentkező általános jellemzők mellett az ember egyediségére, a gyermekek között meglévő különbségekre irányul a figyelem. A Lépésről-Lépésre óvodai programban a család és az óvoda szocializáló szerepét hangsúlyozva, a gyermekek intenzív „én-fejlődés” szakaszában kiemelt jelentőségű az egyediség, az egyéniség támogatása, megalapozása. Az óvodáskor végére jut el a gyermek az önértékesítéstől az együttműködésig, a társak szükségleteinek, igényeinek, szándékainak megértéséig. A gyermek hozza magával genetikusan múltját, ami nincs még teljesen beprogramozva, kezdettől fogva a környezetén keresztül válik azzá, ami. A fejlődés tehát részben a természet munkája, másrészt a nevelés, a fejlesztés eredménye. Az egyén „nyersanyagkészlettel” születik és az általános emberi képességeinek kialakulásához is megfelelő környezeti hatásokra van szükség. A sajátos lelki jelenségek kezdettől fogva nem az önmagába zárt individuumban játszódnak, hanem emberek, a gyermek és a felnőttek között zajlanak, s utána válnak egy emberen belülivé. A fejlődés tehát sohasem tekinthető pusztán önfejlődésnek, mivel a legszponatanebb formáiban is kulturális fejlődés, a kultúra belsővé tétele. Ezért a gyermekek fejlődése feltételezi, megkívánja a nevelést. A személyiségfejlődés, az individuum alakulása döntően külső hatásokra következik be, miközben a gyermek másokkal együtt létezik. Ezekben az együttlételekben, személyközi kapcsolatokban következik be a szocializáció. A nevelés úgy is értelmezhető, mint tudatosan szocializáló tevékenység.

Az individualizáló nevelés, fejlesztés olyan pedagógiai megközelítés, amely figyelembe veszi mindazt, amit a gyermekek egyéni különbségként hoznak magukkal. Az individualizáló nevelés érdekében az óvodapedagógus érzékenyen reagál a különbségekre. Ez akkor valósítható meg, ha gyakori interakció jön létre a gyermek és az óvodapedagógus között. Az egyéni eltéréseket toleráló felnőtt magatartása modell értékű a gyermekek számára is. Az individualizáló nevelés egyszerre erősíti az egyediséget, és ösztönöz az együttműködésre, támogatja a gyermekek szocializációját. Ez utóbbit is az egyéni sajátosságok ismeretében segíti, eltérő módszerekkel, különböző, egyénre szabott mértékben. Az individualizálás áthatja az egész óvodai életet és annak minden tevékenységét. Az azonos korú gyermekek között is jelentős fejlődési különbségek vannak.

Megnyilvánulhat:

- a gyermekek eltérő, biológiai szükségleteiben,
- az adottságaikban,
- a tapasztalataikban,
- a mozgásigényükben,
- az érdeklődésben, az egyéni élményekben,
- az énképben, a tanulás stílusában,
- a kontaktusteremtésben.

1. Az individualizálás elvei:

- a gyermekek személyiségének megismerése az óvodába lépéstől kezdve,
- együttnevelés keretei között is az egyéni fejlődés lehetőségeinek megteremtése,
- a gyermekek személyiségfejlődési, tanulási nehézségeinek felismerése, hatékony segítségnyújtás, szükség esetén szakember segítségének kérése,
- a gyermekben a tehetségígéret felismerése, annak tudatos kibontakoztatásának megsegítése,

- az erősségek és az esetleges hátrányok számbavétele alapján az egyéni fejlesztés elvének érvényesítése, képességek, részképességek elemzése,
- óvodai fejlesztő program keretében megvalósuló felzárkóztatás megvalósítása, hátránycsökkentés,
- a személyes kontaktus biztosítása a tevékenységekben óvodapedagógus-gyermek között,
- a gyermekek eltérő egyéni testi-lelki szükségleteinek figyelembevétele,
- az igény szerinti szeparáció lehetőségeinek biztosítása a terem berendezésével,
- az eltérő időpontban jelentkező mozgásigény folyamatos kielégítése állandó mozgástérrel,
- a személyesség biztosítása a gyermekek munkáinak, személyes tárgyainak tárolásában,
- a gyermekre vonatkozó információk bizalmas kezelés.

2. Az individualizálás lehetőségei a játékban

Az óvodai élet kezdő szakaszában a gyermek valódi játszótársa gyakran a felnőtt, az óvodapedagógus, vagy a befogadásban közreműködő szülő. A bevonható társaként jelenlévő óvodapedagógus a gyermek egyéni igényei szerint segítheti az elakadó játékot. Fontos a felnőtt és a gyermekek közötti személyes kontaktus, amely megnyilvánulhat a kommunikációban, jelzésekben, tevékenységekben. Ez a kapcsolat serkenti a gyermeket a felnőtt utánzására, a minta követésére a társakkal való együttműködésre. A szabadjáték fejlesztő hatását tekintve és időtartamban is a legfontosabb, domináns tevékenység. Ezért ebben a tevékenységben adják a gyermekek a legtöbb jelzést a személyiségükről. Ugyanakkor a család után, ez a tevékenység az a szocializáló tér, amelyben a kortárskapcsolatok alakulnak.

Az óvodapedagógus feladatai az egyéni eltérések tolerálása érdekében a játékban:

- a gyermekek jelzéseinek, viselkedésének megfigyelése, az információk értékelése,
- az egyéni érdeklődésnek megfelelő játékfeltételek megteremtése,
- az egyéni szándékok, elképzelések támogatása,
- konfliktus-helyzetekben az egyén bevonása a megoldásba, a szabályalkotásba,
- az egyének eltérő szociális szükségleteinek kielégítése,
- egyénekre irányuló kommunikáció,
- a gyermekek érzelmi kötődéseinek erősítése, formálása, egyenlő bánásmód alkalmazása,
- közvetlen segítségadás a társtalan, nehezen beilleszkedő gyermekek esetében.

Az óvodai élet megszervezésében is tekintettel kell lenni az eltérő szükségletekre. Ez vonatkozik az életkori eltérésekre és az azonos korosztály egyéni igényeire is. A napirend helyes életritmust biztosító stabil pontjain túl, a rugalmasság és a folyamatosság, az egyéni igényekhez való alkalmazkodást szolgálja. Az eltérő szükségletek az alvás, az egyes tevékenységek időtartamában, a délelőtti jelentkező mozgásigényben jelentkeznek elsősorban. A napi étkezések közül az ebéd időpontja kötött. A reggeli, vagy tízórai és az uzsonna időpontja a gyermekek igényei szerint alakítható. Ezeket az óvodán kívüli tényezők jelentősen befolyásolják. A családok helyzete, szokásai, a lakáskörülmények, a reggeli óvodába érkezés ideje, a rugalmas szükséglet-kielégítést kívánja meg. Természetesen egy

meghatározott időkereten belül biztosítható a folyamatosság a délelőtti és a délutáni étkezéseknél. Ez a megkötés a gyermekek egészségének védelmében fontos.

a) Hogyan érvényesíti az óvodapedagógus a személyiségközpontú szemléletet a csoportszobai feltételek megteremtésében?

Az óvodáskorú gyermekek társas kapcsolatainak alakulásához, az érzelmi kötődésekhez időre van szükség. Ezért az óvodai élet kezdetén fontos, hogy azok a tárgyak, amelyek a gyermeket az otthonához kötik, rá emlékeztetik.

Az egyén, egyediség, személyiség tiszteletének jelei a következők:

- az egyéni érdeklődés megjelenítése a tevékenység-központokban,
- a gyermekek jelei mellett a keresztnévük jelölése (nyomtatott nagybetűvel),
- a gyermekek egyéni életének történései az albumokban,
- a családok életét bemutatótablók-fotókkal,
- a hétvégi családi élmények megbeszélése,
- a tér tagolása a tevékenység-központokban, 2-3 gyermek elmélyült együttes tevékenységeihez.

b) A személyiségközpontú szemlélet érvényesülése az óvodapedagógus tevékenységeiben.

Az óvodapedagógus személyisége és minden megnyilvánulása érzelmi biztonságot, szeretetet, megértést és védelmet sugároz a gyermekek felé. Az elfogadás nem zárja ki a tudatos fejlesztést, a gyermeki személyiség formálásának szándékát. Az eltérések tolerálásában mintát adó óvodapedagógus könnyen el tudja fogadtatni társaival a nehezebben beilleszkedő, szocializálódó, vagy nagyobb hátrányokat hordozó, illetve sérült gyermekeket.

Az óvodapedagógus-gyermek kapcsolat fontosabb elvei:

- személyre szóló pedagógiai hatások,
- szeretetteljes elfogadás,
- pedagógiai optimizmus a kommunikációban és ezt kifejező metakommunikáció,
- segítségadás a gyermekek egyéni problémáinak megoldásában,
- a személyiség értékeinek hangsúlyozása és elfogadtatása a kortársakkal,
- személyes élményeket, érzéseket, gondolatokat feltáró beszélgetés alkalmanként, egyénenként,
- a gyermekek kommunikációjának megértése, megfigyeltése,
- a szülők bevonása a gyermekeket érintő nevelési kérdésekbe,
- a tevékenységek feltételeinek és a kezdeményezett szabályjátékoknak az egyénekre szabott befolyásolása,
- a gyermekek változó testi, lelki szükségleteinek megfelelő törődés,
- a gyermekek optimális fejlődését elősegítő az egyéni fejlődési sajátosságokhoz igazodó differenciált nevelési-tanítási-tanulási folyamat tervezés,
- a nevelés/tanulás támogatása során a gyermekek egyéni céljainak és szükségleteinek, a

gyermekcsoport sajátosságainak figyelembevétele.

A család alapozza meg az óvodásgyermek „énképének” alakulását és elindítja a szocializáció útján. Ezt a folyamatot tovább gazdagítják azok az emberi kapcsolatok, amelyek a gyermekeket az óvodában körül veszik. Az óvodapedagógus személyisége, jelzései, hatásai, mintája az erős érzelmi kötődés alapján, jelentős szerepet tölt be az énkép formálásában. Az énképet befolyásolják a társak is megnyilvánulásaikkal, jelzéseikkel. Az egyént körbefonó szeretetteljes légkör erősíti a gyermekben a pozitív képet, nyitottabb lesz a társak felé és könnyebben beilleszkedik. A szocializációt segíti az egyén erősségeire építő individualizáló nevelés. A személyiség fejlődésének és fejlesztésének ez a két dimenziója egymástól elválaszthatatlan. A külső hatások irányuktól függően azonban előidézhetnek nem kívánatos hangsúlyeltolódásokat. Az egészséges személyiség megőrzi egyediségét, egyéniségét és ugyanakkor megtanulja az együttműködést, az alkalmazkodást, az egyezkedést és a társadalmi lét szabályait.

A Lépésről-Lépésre óvodai program a gyermekek pozitív önértékelésének támogatásával az aktív személyiség önfejlesztő erőit alapozza meg.

3. Érzelmi nevelés, a szocializáció biztosítása

a) Óvodáskorban, a magatartás megnyilvánulásaiban, a tevékenységekben meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek.

Behálózák a gyermekek életét, és sajátos motivációként alakítják viselkedésüket. A magasabb rendű érzelmek a gyermekek tapasztalatai során alakulnak ki. Ezért fejlődésükben meghatározó a családban a szülők szerepe, az óvodában az óvodapedagógus mintája, aki hangsúlyával, gesztusaival, mimikájával is kifejezi érzelmeit. A tevékenységközpont-rendszer az a színtér, ahol a gyermekek kiteljesedhetnek, és kapcsolatba kerülhetnek társaikkal.

A Lépésről-Lépésre óvodai programban az érzelmi biztonság és a pozitív érzelmek fejlődése az alábbi elvek érvényesítésével valósul meg:

- élethelyzetekben, szituációkban az érzelmeket aktivizáló hatásokkal,
- a művészetek eszközeivel,
- a minden gyermek felé kifejlesztett szeretetteljes elfogadással és megértéssel,
- az érzelmeket kifejező gyermeki megnyilvánulások támogatásával és a szükséges kontroll erősítésével,
- az érzelmeket átélő, empátikus felnőtt magatartás-mintájával.

b) Az óvodai életben a gyermek a szocializáció újabb minőségét éli át

A családi védettségéből naponta kilépve számára kitágul a szociális tér, egyre nő a személyiségére hatást gyakorló személyek száma. A szülő - gyermek-testvér kapcsolat újabb szokásokkal, magatartásformákkal gazdagodik. A kortársak és az óvoda dolgozói jelzéseikkel, értékeléseikkel alakítják a gyermek önmagáról kialakított képét. Megtanulja megismerni önmagát, az együttélés szabályait, a társas életbe elvárt viselkedésmódokat. A fejlődésben meghatározó szerepet tölt be az óvodapedagógus, aki elsősorban az anyát helyettesíti napközben. A gyermek és a nevelő között létrejövő érzelmi kapcsolat minősége befolyásolja szociális érzékenységét, közérzetét. A jó közérzet

növeli a biztonságérzetet, nyitottabbá teszi a gyermeket társai felé, és a modellválasztás legfőbb indítéka a szeretet, majd a kortársak szociális erője készítet mintakövetésre. A másik fontos személy, akihez erősen kötődhet az óvodában, a **dajka néni**. A dajka az óvodapedagógus segítő társa. Munkája, a célok, a nevelési feladatok és az óvodai élet napi szervezése szempontjából egyaránt fontos. A dajka nemcsak technikai személyzet a gyermek életében, hanem nevelésének egyik segítője is, aki mintául szolgál:

- interperszonális kapcsolatok,
- viselkedés, beszéd,
- személyi higiéné, ápoltság, gondozottság terén,
- a gyermekek gondozási feladatain kívül, az óvodapedagógus irányításával, részt vesz az óvodai tevékenységek minden területén,
- a tevékenység központokban segíti a kiscsoportos foglalkoztatási forma megvalósulását,
- támogatja a játéktevékenység kibontakozását és fejlődését,
- példát mutat a munkára nevelés terén,
- gyermekszerető és empátikus személyiséggel hozzájárul a gyermekek egészséges érzelmi fejlődéséhez.

A szocializáció összetett folyamat, amelyben a gyermekek sokféle tapasztalatot szereznek. A fejlődést támogató óvodapedagógus átgondolt, a gyermekekre figyelő nevelőmunkájával befolyásolja a folyamatot. Segíti a nembeli különbözőséből fakadó sajátos értékek megőrzését és oldja a sztereotípiák merevségét. A gyermekek között jelentős eltérések, az együttműködés szokásait, az alapvető magatartásmódokat tekintve. Ezek a különbségek részben az egyéni jellemzők, másrészt a családi nevelés hatására alakulnak ki. Gyakori jelenség a tehetséges gyermekek erős, „én-központú” beállítást, amely nehezebben befolyásolható a társakkal való együttérzés és együttműködés irányába. A tevékenységközpont-rendszer biztosítja a 20-25 fős óvodai csoportban a gyermekek kis létszámú mikroközösségeinek létrejöttét, amely ideális teret jelentenek a jó közérzet, a személyes kapcsolatok és az elmélyült tevékenységek kialakulásához. Az óvodáskorú gyermek szociális viszonyai kezdetben helyzeti eredetűek. A hely, a téri összetartozás meghatározó a „mi” tudatban. A szocializáció feltételei: a kontaktus másokkal, a társakkal, a személyes kommunikálás lehetőségei. A tagolt tér kisebb csoportosulásokra ösztönöz, tartalmasabb interakciókra ad esélyt. A gyermekek érzelmi kötődései nem ugyanolyan erősek minden gyermek irányába. A szeparációs lehetőségek erősítik a baráti kapcsolatokat. Ugyanakkor a gyermekek teljes szabadságot kapnak, szociális szükségletektől függően a terek formálásában. A mobilberendezés jól szolgálja a gyermekek változó elkülönülési, vagy együttműködési igényeit. A szocializáció szempontjából a szabad játéktevékenységnek van a legnagyobb jelentősége. Ez a tevékenységközpont-rendszer a játéktér, amelyben a feltételeket a gyermekek és az óvodapedagógus közösen alakítják. A játék szabadsága és gyermek önkiteljesedése a közösségi élet szabályai között ésszerű korlátokkal valósul meg. A közösségi szabályok megalkotásában és közvetítésében indirekt módon vezérlő szerepet tölt be az óvodapedagógus, biztosítva a folyamatban a gyermekek aktív közreműködését.

Az óvodapedagógus feladatai a szocializáció támogatásában:

- a gyermekek társas kapcsolatainak megfigyelése és alakítása (a magányos gyermekek felé a páros kapcsolat erősítése),
- a közös élmények forrásainak gazdagítása, a társadalmi tapasztalatok bővítése,
- a gyermekek és szülők bevonásával a csoportélet hagyományainak kialakítása és ápolása,
- a viselkedés-kultúra megalapozása,
- a közösségi élet szokásainak és az együttműködés szabályainak alakításában a gyermekek aktivizálása, egyezkedésekkel, kompromisszumokkal,
- a kiscsoportos tevékenységek körének bővítése a felajánlott, szervezett keretekben,
- a társas, - szabályjátékok rendszeres biztosítása,
- a hazához, tájhoz, kultúrához kötődés erősítése, az értékek megbecsülésére nevelés,
- a gyermekélet tájjellegű hagyományainak ápolása a családok, idősebb generációk bevonásával,
- a másság elfogadásának érdekében ismerkedünk más népek kultúrájával, hagyományával, nyelvével,
- a gyermekek érintő pozitív családi események alkalmanként számbavétele,
- a jeles napok, szimbolikus ünnepeink, a nemzeti ünnep hagyományainak megteremtése az óvodai életben,
- a tevékenységekben a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak fejlesztése: az együttérzés, az önzetlenség formálása, a tolerancia, a mások érdekeinek figyelembevételére nevelés,
- a konfliktusok megbeszélésének és kezelésének, bemutatása indirekt formában, demokratikus légkörben,
- a megkezdett tevékenységek befejezésére ösztönzés,
- a gyermekek által vállalt feladatokban az akadályok leküzdésére motiválás,
- az elképzeléseket, a közös terveket összehangoló stratégiában a játszótársként, alkalmanként bekapcsolódó óvodapedagógus személyes mintaadása,
- a gyermekek pozitív értékelése, az egyéni igényekhez, szükségletekhez és fejlettséghez igazodó hangsúlyokkal és gyakorisággal.

A szocializációt, a csoportélet kohézióját szolgálják a programban azok az eszközök, felszerelések, tablók és táblák, amelyeken láthatóvá, szemléletessé tehető a gyermekek és a társaik, barátaik felé irányuló törődése. A hiányzó gyermekek fényképeinek elhelyezése. A gyermekek egyéni sikereinek megjelenítése a tablón. A gyermek életében történő változás megjelenítése (kistestvérem született). Ezeknek az elkészítésében az óvodapedagógus kezdeményező szerepet vállal. Hasonló szerepet tölt be a spontán beszélgetés, illetve a napi rendszerességgel szervezett „beszélgető kör”. Ez utóbbi a társalgás szintjén, a gyermeki élmények, az aktuális események, hangulatok, érzések és gondolatok egymással való megosztását, az összetartozás érzését és tudatosítását szolgálja. Alkalom arra is, hogy azokra a gyermekekre is felfigyeljenek, akiket a napi tevékenységben elkerültek, akikkel alig kommunikáltak. Ez az együttlét lehetőség arra is, hogy a gyermekekkel együtt megtervezzük a napi, illetve a heti programokat is., előkészítve a feldolgozandó témákra a ráhangolást. Aktivizálja a gyermekeket élménybeszámolókra. Belülről elindított kíváncsiság, kutatásvágy által nyújt lehetőséget ismeretszerzésre és rögzítésre, együtt játszásra, egyéni adottságainak bemutatására. Segíti a szocializációs folyamatokat.

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY

Inštitúcia Integrovaný Materských Škôl v Miškovci

3534 Miskolc, Batsányi János u. 2.

Adószám: 15766115-2-05

OM azonosító: 028572

A beszélgető kör ideje általában a délelőtti időszakban, akár napközben is történhet, hetente többször is. Formája kötetlen, érinthet egész közösséget, illetve kisebb csoportot.

II.2.2. Sajátos tevékenységközpont rendszer az óvodai élet tevékenységeinek formái

A Lépésről-Lépésre óvodai program tevékenységközpontú szemléletének legfőbb megnyilvánulása az a rendszer, amely egységbe foglalja, integrálja a személyiség fejlődésében meghatározó tevékenységformákat, a játékot, a tanulást és a munkajellegű tevékenységet.

A program felépítése

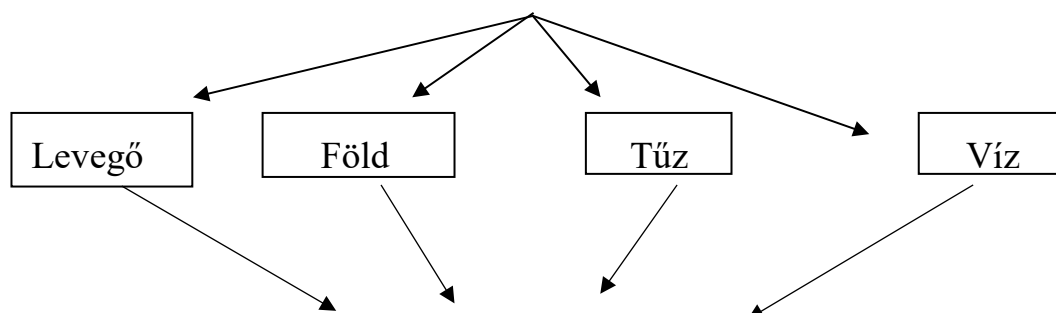
Cél

A komplex fejlesztés területei

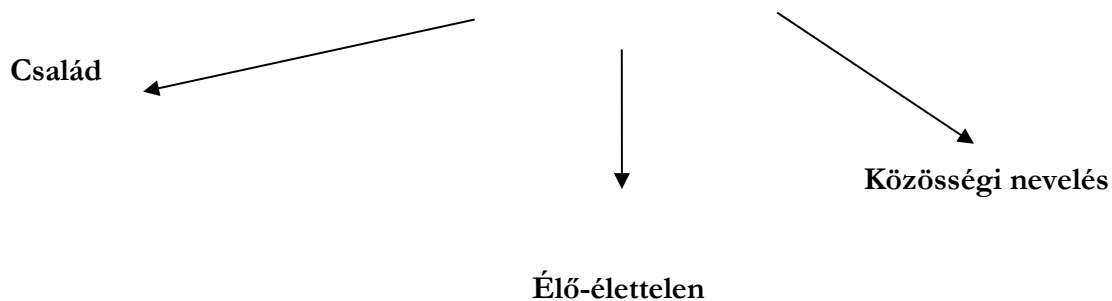

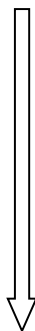
Tartalom

Komplex fejlesztési terv

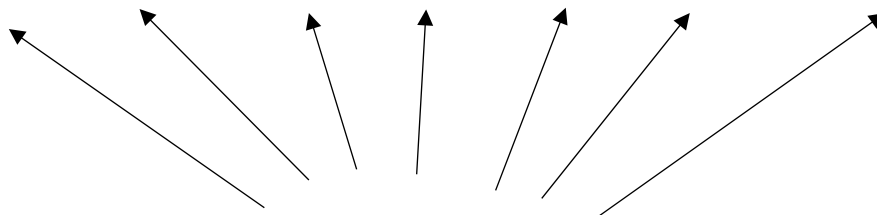
Fejlesztési tématerv

A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTOK RENDSZERE

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Családi, szituációs és szerepjáték központ	Építőjáték, barkácsolás, konstruálás központja	Manipulációs tevékenység-központ	Homok-víz asztali tevékenységek központja	A külső világ, a környezet megismerésének központja	Irodalmi, ének-zenei tevékenység mozgásfejlesztés központja	Művészeti tevékenységek központja (rajzolás, mintázás, kézimunka)

SZABAD JÁTÉK

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ÁLTAL FELAJÁNLOTT

TEVÉKENYSÉGEK: választhatóak, kötelezően választhatók

A tevékenység, az aktív személyiség megnyilvánulása, az óvodáskorú gyermek szükségleteinek kielégítője, összekötőszál a belső világ és a külső környezet között. A tevékenységben, annak minőségében tükröződik a gyermek fejlődése, miközben az eredményes cselekvések, műveletek visszahatnak a belső feltételek alakulására. Az önkifejezés, a kontaktusteremtés, kapcsolattartás fontos eszközei a tevékenységek, amelyek az óvodáskorban a cselekvésre, manipulációra, a közvetlen szenzomotoros tapasztalásra épülő értelmi aktivitást is magukba foglalják. E szemlélet alapján a gyermekek természetes életterében zajló és szervezendő tevékenységek, cselekedtető helyzetek szolgálják a fejlődést és a fejlesztést. A gyermekek képességeinek kibontakoztatásában, óvodáskorban meghatározó szerepe van tehát a tevékenységeknek.

A tevékenységközpontok állandó lehetőséget adnak a sokszínű tevékenységekre, a gyermekek szükségleteinek megfelelően.

Feladatunk:

megfelelő hely biztosítása:

- a szabad játékhoz,
- a játékfajtákhoz,
- az egyéb tevékenységekhez,
- a spontán, szabad mozgáshoz,
- az étkezéshez,
- a mozgásos énekes játékokhoz,
- az elkülönülve, a személyes tárgyak tárolásához.

A gyermekek önállóságának és kreativitásának kibontakozása érdekében:

- a berendezés mobilitása, a terem igények szerinti alakíthatósága.

A Gyermeccsoportban a változó szükségletek kielégítése:

- a csoport életkori összetételétől, a gyermekek egyéni szükségleteitől, érdeklődésétől, fejlettségétől, az aktuális élményektől,
- a lányok és a fiúk arányától függően.

A csoportszoba berendezésének és felszerelésének alakítása: az évszak, az időjárás, a témaprojektek figyelembevételével.

A tevékenységközpontok helye viszonylag állandó. Számuk, a körül határolt terek nagysága, felszerelése, berendezése változik. A gyermekek a játékban átrendezik a tereket.

A 7 tevékenységközpont a következő:

1. A családi és egyéb szerep-szituációs drámajáték központja, valamint a gyermekek saját szükségleteire szervezett munka jellegű tevékenységek színtere (sütés, salátakészítés).
2. Irodalmi, ének-zenei tevékenységek, kiscsoportos mozgásfejlesztő játékok kezdeményezésének központja.
3. Homok-víz asztali tevékenységek, modellezések, terepasztali játékok központja.

4. Építőjátékok, barkácsolás, szerepjátékok központja (mozgásfejlesztő játékok kezdeményezésére is alkalmas).
5. Művészeti tevékenységek központja (ábrázoló, kézimunka, kézműves, konstruáló tevékenységek).
6. Manipulációs, asztali, társas, szabályjátékok központja.
7. Természetismereti központ – az udvar, a külső környezet.

A tevékenységközpontok választásokra, elmélyült tevékenységekre ingerlő környezetet jelentenek. A gyermekek szabadon rendelkeznek, az eszközökkel, és a nyersanyagok felhasználásával. Szükségeiknek megfelelően gazdagíthatják az eszköztárat. Kevesebb kész eszköz, több kreativitásra serkentő anyag áll a gyermekek rendelkezésére. A folyamatos játékot, a gyermekek tájékozódását segítik azok a kis kártyák, piktogramok, amelyek a polcokon az eszközök helyét jelzik. A gyermekek öntevékenyen rakják el az eszközöket, ha már nem használják. A csoportszobában több napon át folytatódó játékban, a terem nagyságától függően, megőrzi a kialakított tereket, építményeket. Az eszközök elrakása elsősorban a művészeti tevékenységeknél szükséges. A kártyák az élethelyzetekben szerezhető matematikai tapasztalatokat is gazdagítják. Ez a rendszer a szabad játék és az óvodapedagógus által felajánlott, választható tevékenységek színtere, a gyermekek természetes élettere.

II.2.2.1 Az óvodai élet tevékenységformái Játék

Az óvodáskorú gyermek alapvető szüksége, spontán szabad tevékenysége, örömforrása a játék. Integráló tevékenység, amelyet végig kísér a tanulás és a munka néhány jellemzője. Ez a spontán tanulás színtere. Egyes játékfajtákban külső cél nélkül, a gyermek reprodukálja a felnőttek munkáját, majd a barkácsolásban, konstruálásban megjelenik a „valaminek a létrehozása” törekvés. A gyermekek játék közben számtalan ismerettel, tapasztalattal gazdagodnak. A játékszükségletből fakadó eszközkészítés során a felnőtt segítségével technikai megoldásokat tanulnak meg. A gyermek a játékban számtalan információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. A játékban integrálja a külső és a belső világot, „híd” a képzelete és a valóság között. Itt alakulnak társas kapcsolatai, gazdagodnak szociális érzelmei és a világról szerzett tapasztalatai, ismeretei. A szociálisan hátrányos gyermekek játékát a nagycsaládban és a természet közelben élés hatásai motiválják. A fentiekre építve szélesítjük a későbbiekben játék kultúrájukat. A játékeszközök használatát bemutatjuk, és különös gondot fordítunk arra, hogy vigyázzanak rá. Elképzeléseik, ötleteik megvalósításához támogatást nyújtunk. A játékban gyakorolhatják az együttélés szabályait, egyben felhasználnak minden alkalmat személyiségük fejlesztésére.

Célunk:

A gyermek által szabadon kezdeményezett, spontán játék elősegítése. A fejlesztési feladatok játékban történő alkalmazásával naponta és folyamatosan sok-sok lehetőséget biztosítva a gyermekeknek arra, hogy számunkra érdekes és szabadon választott tevékenység közben gyakorolhassák azokat a funkciókat, melyek mindenkor fejlődésüket elősegítik.

Az óvodapedagógus feladatai a játék feltételeinek megteremtésében:

Megfelelő hely biztosítása:

A csoportszobában a mozgalmasabb és a csendesebb tevékenységek elkülönítése, megfelelő elhelyezése fontos szempont. A teremben a mozgás biztosítására a legalkalmasabb: az építőjáték és az irodalmi-, ének-zenei tevékenységközpont, ahol mozgásfejlesztő szabályjátékok kezdeményezhetők. A mozgásigény folyamatos kielégítésére alkalmas az eszközökkel felszerelt öltöző, a kihasználatlan előtér is. A mobil bútorokkal a terek igény szerint alakíthatók. A sok tároló felület alkalmas a gyermekek által készített kiegészítő-eszközök elhelyezésére. A játékformák iránti igények alakulását követi a terek nagysága. A térelválasztó mobilrendszer segítségével a gyermekek a tereket formálhatják.

A játékidő biztosítása:

A szabad játék védelmét a napirendben megfelelő időtartam biztosítja. A várakozási idő kiküszöbölésével, a testápolásra, öltözködésre, étkezésekre, alvásra és a pihenésre szánt idő kivételével az egész nap a szabad játék rendelkezésre áll. Az óvodapedagógus által kezdeményezett választható és kötelező tevékenységek időtartama a nagyok esetében nem haladja meg a 20-25 percet.

Az élmények biztosítása:

A gyermekek játékanak motiváló ereje az élmény, amely sokféle lehet. A gyermekek a kellemes és a kellemetlen élményeiket újra élik a játékban. Nem minden átélt helyzet jelent élményt, és nem minden élmény indukál játékot. Az óvodapedagógus a gyermekek játékaiból és a kommunikációikból tud következtetni az egyéni élményekre. Ezek az egyéni élmények változatosak, a családi háttér különbségeiből adódóan. Az ingerszegény környezetből érkező gyermekek egészséges személyiségfejlődése érdekében különösen fontos a sok közös óvodai élményforrás biztosítása. Ezek a közös élmények intenzitásukkal játékokra inspirálnak. Fontos tehát a gyermekekkel közösen megbeszélni, hová mennének szívesen „élményszerzésre”. A gyermekek tájékozottsága, érdeklődése, korábbi tapasztalatai, befolyásolják azoknak a témáknak a számbavételét, amelyekkel kapcsolatban közös élmény szervezhető. A téma, a tartalom, és a szerepek a játék fontos elemei. A Lépésről-Lépésre óvodai programban a projekt-rendszerű műveltség-tartalom feldolgozása a felajánlott tevékenységekben a játékot is befolyásolja, indukáló szerepet tölthet be. A sok közös élmény, a gyűjtőmunka, a gyermekek által készített játékeszközök, a témák több szempontú megközelítése, és tevékenységekhez kapcsolása gazdagítja a játékfajtákat.

Az óvodapedagógus feladatai játék közben:

- a gyermekek jelzéseinek megfigyelése és elemzése személyiségük megismerése érdekében,
- a közös élményeket nyújtó látogatások szervezése,
- a gyermekek elképzeléseinek támogatása,
- a játéktevékenységben az együttműködés szokásainak, az udvarias magatartás formáinak
- alakítása,
- a csoportélethez kötődő hagyományok ápolása,
- a gyermekek fejlettségétől függően, igényeiknek megfelelően a játékfolyamat segítése,
- a személyes kontaktus naponkénti kialakítása, a gyermek személyes problémáinak, egyéni élményeinek meghallgatása,
- a társas kapcsolatok, érzelmi kötődések támogatása,
- az egyezkedések, választások, döntések segítése,
- a játékban megjelenő fejlődésben különbségek tolerálása.

a.) A tevékenység tartalma

A tevékenység és a kommunikáció az összekötő fonal a gyermek, a társai és az óvodapedagógus között. A tevékenységközpontok egységes rendszerbe integrálják azokat a tevékenységeket, amelyeket az óvodapedagógus tudatosan és átgondoltan, választási lehetőségként a gyermekek számára biztosít.

Játékformák:

- gyakorló játék (konstruáló játék),
- szimbolikus és szerepjáték: színlelő-, szerep-, fantáziajáték-, bábokkal előadás-, dramatizálás, alkotójáték, barkácsolás,
- szabályjáték,
- udvari játéktevékenység.

A programban a szabad játék fogalmának használata jelzi azt, hogy a gyermekek önként vállalt tevékenységei időtartamban is domináns a nap folyamán. Ugyanakkor a szabad játék mellett, ugyanabban a tevékenységrendszerben, a gyermekek választásai, kezdeményezései, és az óvodapedagógus felajánlásai a játékban tanulás sajátos formáit eredményezik. A gyermekek a nem didaktikai mozzanatok alapján szervezett tevékenységeket életkoruktól és fejlettségüktől függően választhatják. Ezekre a helyzetekre szolgál „az óvodapedagógus által felajánlott tevékenység” elnevezése. Ezeket a gyermekek ugyanúgy örömforrásként élik meg, mint a szabad játékot. A felajánlott tevékenységekben az óvodapedagógus szempontjából vannak megkötések, a gyermekek a folyamatot önállóságuktól és kreativitásuktól függően szabadon alakítják. Ezek a tevékenységek a műveltségtartalmat tervszerűbben közvetítő, kezdeményezett, vagy irányított játéknak is minősíthetők. (például: egy szabályjáték kezdeményezése vagy tapasztalatok szerzésére inspiráló helyzet előkészítése a homok-víz asztalnál: a gyermekek által elképzelt, a szabad játékhoz szükséges eszközök készítését segítő technikák bemutatása: ének-zenei tevékenység kezdeményezése).

A játék szabadsága nem jelenti a gyermekek magukra hagyását. Az óvodapedagógus fejlesztő, feltételteremtő, folyamatokat befolyásoló szerepe tudatos tevékenységet jelent. A gyermekek közös élményeinek gazdagítása, az élmények forrásainak tervezése, a szocializáció segítése, az érzelmek, a szokások, a magatartásmódok formálása, a kultúra közvetítése, a kevésbé önálló, nem kreatív, élményszegény gyermekek játékának fejlesztése, az óvodai nevelés felvállalt funkcióinak érvényesítését jelentik. A mintaadó óvodapedagógus a játékban a magatartásra is hat, elsősorban azzal, ha maga is bekapcsolódik – a gyermekek igényeitől függően – a játékba. A gyermekek egyéni, közös közvetlen és közvetett tapasztalatai, élményei sokféle forrásból származnak. A gyermekek érdeklődési köre kitágult, a játéktémák többsége televíziós élmény, ami lehet nagyon pozitív is. Érthető módon gyakrabban élik újra játékukban a félelmeket keltő, kellemetlen élményeket.

Az óvodapedagógus segít a gyermekek közötti megoldatlan konfliktusok kezelésében, a lehetséges megoldások demokratikus megvitatásában. A nagyobb gyermekek gyakran napokon keresztül folytatják érdekes témájú játékukat, amelyben maguk is kezdeményezik a felnőtt bekapcsolódását, még szerepet is osztanak az óvodapedagógusra. A játékszükségletből, ötletekből fakadó eszközigény kielégítése, a feltételek bővítése, a gyermekekkel kooperálva előre megtervezhető, a szükséges anyagok folyamatos gyűjtésével, a családban nélkülözhető, érdekes eszközök felhasználásával. Az eszköztár az igények változását követi, aminek gyarapításába a szülők is bekapcsolódnak. Az óvodai életbe bevont szülők egy-egy játékban, tevékenységben (társasjáték, kézművesség, barkácsolás) maguk is mintát adhatnak.

A gyermekek személyiségének ismeretében az óvodapedagógus a kezdeményezett szabály és társasjátékokkal tudatosan fejleszti az egyének képességeit, részképességeit. A mozgást, a kommunikációt, a pszichikus funkciókat fejlesztő játékok alkalmasak a gyermekek személyiségének formálására. A kezdeményezett, irányított szabályjátékban biztosítva van a gyermekek szabadsága, az óvodapedagógus épít érdeklődésükre. A gyermekek egyéni döntés alapján kapcsolódnak be a játékba. Az óvodapedagógus a kezdeményezést követően indirekt formában *segíti* a tevékenységet, amennyiben (páros kapcsolatban) társként részt vesz a folyamatban. A gyermekek a témaprojektekhez társasjátékokat készíthetnek. Az óvodapedagógus kezdeményezéseivel legyen tekintettel az elmélyült gyerekekre.

A program, a sajátos tevékenységközpont-rendszerben biztosítja a játék feltételeit. A feltételek alakításába bekapcsolódnak a nagyobb gyermekek (a tér berendezésébe és az eszközök gyarapításába) és bevonhatók a szülők is. Az óvodapedagógus felelőssége, fejlesztő tevékenysége meghatározó jelentőségű.

II.2.2.2. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység.

A gyermek, munka jellegű tevékenysége:

- önként – azaz örömmel, szívesen végzett aktív tevékenység,
- tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok (pl.: kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) alakításának fontos lehetősége,
- cselekvő tanulással is kapcsolatban van,
- közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze.

Célunk: Az együtt és egymásért végzett munka értékének, megbecsülésének megalapozása, munkához való pozitív viszony kialakítása. A sokféle tevékenység segítse a különböző képességek fejlődését.

Rendszeres értékeléssel, dicséréssel, türelemmel segítjük a gyermekek cselekvési kultúrájának fejlesztését. Aktivitásukra építve bevonjuk őket a csoport mindennapi életét átfogó munkajellegű tevékenységekbe, megéreztetjük velük, hogy a munkának értéke van és megbecsüljük azt. A munka megszerettetésével és az ahhoz szükséges képességek fejlesztésével a gyermekeken keresztül hatunk a családokra. Lehetőséget kínálunk az óvodai munkafeladatok vállalására, az udvar takarítása, növények telepítése, gondozása stb.

a.) Az óvodapedagógus feladatai:

A legfontosabb azoknak a gyermekméretű eszközöknek és állandó helyüknek a biztosítása, amelyekkel a gyermekek testi épségét nem veszélyeztető munkák önállóan végezhetők. Fontos továbbá:

- a munkavégzés ösztönzése, értékelése, pozitív attitűd kialakítása,
- erkölcsi normák, ítéletek megalapozása,
- a vegyes életkorú csoportokban a nagyok érdekében a feladatok differenciálása (vállaljon kötelezettséget, törekedjen az eredményes elvégzésére, küzdje le az akadályokat),
- az emberi munka jelentőségének, az alkotás szépségeinek bemutatása,

- a nemek társadalmi egyenlőségének elősegítése,
- a tevékenységekhez kapcsolódó munkavégzéssel összefüggő fogalmak műveletek megnevezése, mondatba foglalása,
- a szülők munkájának megismertetése,
- a gyermekek önálló, szükségletből fakadó munkavégzésének támogatása, a gyermekek próbálkozásainak segítése, a túlvédés és aktivitásuk fékezésének elkerülésével.

b.) A tevékenység tartalma:

A játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A gyermekek kezdetben önmagukért, saját szükségleteik kielégítéséért dolgoznak az óvodapedagógus közreműködésével, majd később szívesen végeznek munkát társaikért is. A leggyakoribb munkafajták:

- az óvodai életet végig kísérő önkiszolgáló munka, amely a gyermekek önállóságát,
- önfegyelmét, kitartását, feladattudatát fejleszti,
- a játékban megjelenő, önmaguk és társaik valós szükségleteit kielégítő munkák, a gyermekek önként vállalt, alkalmi tevékenységei (tízórai, saláta-készítés, sütés),
- a csoporthagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődések, takarítás, díszítés, a terem átrendezése, meglepetések, ajándékok készítése),
- az élő környezet rendszeres ápolása (növények, állatok gondozása),
- az önként vállalt és kisebb csoportokban is végezhető alkalmi megbízatások (a tevékenységközpontok rendjéért vállalt feladatok),
- a játékfajtákkal egybeeső munkák (önként vállalt barkácsolás, a játékeszközök javítása),
- együttműködés a szülőkkel, a csoportokért felvállalt munkában.

II.2.2.3. Tanulás

Az óvodás gyermek tanulása még cselekvésbe ágyazott, lehetőség szerint játékba integrált, tehát sok esetben önkéntes, mégiscsak tanulás, amely jól elkülöníthető a játék folyamatától. A feladattudat, a feladattartás, az irányíthatóság, az együttműködés, az önállóság más szintjén működik, mint a játékban. Lényeges jellemzője, hogy a gyermekek kreativitására épül, nem a pedagógus által elképzelt megoldásmódok az elvárhatók, hanem a gyermekek által kezdeményezett utak, mert ez hasonlít leginkább a spontán játékokra. Az egyénre szabott módszerek, eszközök, valamint az eltérő idejű tanulási idő mind az óvodai tanulás jellemzői. Az óvodai tanulás célirányos, konkrét fejlesztőhatása leszűkíthető egy-egy részterületre, arra vonatkozóan viszont hatékony. Tervezendő, direkterben lehet és be kell kapcsolódni a felnőttnek, folyamatát szervezni szükséges. A teljes óvodai nevelést áthatja, a teljes óvodában eltöltött időszakot átfogja. Az óvodában komplex nevelés folyik. Nevelési cél a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása. A képességfejlesztés az elsődleges, ennek szolgálatában áll a minden nevelési területre kiterjedő úgynevezett törzs- és kiegészítő anyag, valamint a fejlesztéshez szükséges eszközök és digitális anyagok.

Az integráló nevelési terület: a külső világ tevékeny megismerése, ezen belül a matematikai tartalmú tapasztalatok. Az integrált nevelési területek (anyanyelvi, irodalmi, vizuális nevelés) zárják a komplexitást. Ezek a nevelési területek adják a törzsanyagot. Kiegészítő anyag: A világ megismerésének elérhetősége, a Környezeti szabályjáték gyűjtemény, a Bábjátékok, a Zenevarázs – új utak az óvodai zenei nevelés terén – és a Kiegészítő segédlet, melynek tartalmát a dramatikus elemeket tartalmazó játékok, a mozgásos játékok, a pedagógiai játékgyűjtemény és példatár adják.

A komplex fejlesztési tervek felosztása az ősmagyarok és a magyar kultúra jelképrendszerét követi:

- Levegő: július, augusztus, szeptember
- Tűz: október, november, december
- Víz: január, február, március
- Föld: április, május, június

A négy komplex fejlesztési terv három fejlesztési tématerv köré csoportosul: a) Család

- Élő-élettelen világ
- Községi nevelés

Az óvodánkba járó gyermekek nagyrészt ingerszegény környezetből szerzik tapasztalataikat, mindennapjaikat általuk spontán módon kezdeményezett játékok töltik ki. Ezek a játékok személyiségüket csak részben fejlesztik, önmagukban nem biztosítanak lehetőséget az egyes képességek fejlődésére. Ezért szükséges az óvodapedagógus által kezdeményezett és irányított fejlesztő játék, valamint a tudatos és tervszerű, differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerének biztosítása. A fejlesztést a kötetlenség jegyében valósítjuk meg. A képességek kibontakoztatásához szükséges eszközöket az óvodában biztosítani tudjuk a gyermekeknek, mivel otthoni környezetükből ezek is teljesen hiányoznak ceruza, zsírkréta, rajzlap, mesekönyvek, labda.

A tevékenység tartalma:

Az óvodában a tanulás folyamatos, mert minden helyzetben utánoz, tapasztal, tevékenykedik a gyermek. A tanulás, az életet végig kísérő folyamat, alapfolyamat, amely az óvodáskorban, az alaptevékenységben, a játékban a leghatékonyabb. A tanulás, az életkori jellemzőktől befolyásolva, az óvodáskorban az óvodapedagógus által felajánlott „kezdeményezett foglalkozásokon” is megvalósulhat. Programunkban a játéktevékenységek és a felajánlott tevékenységek ugyanabban a tevékenységközpont-rendszerben folynak. Kivételt képez a rendszeres, fokozatosan kötelezővé váló nagycsoportos formában szervezett mozgásfejlesztés. A felajánlott tevékenységek rendszeres, módszeres műveltségtartalmat közvetítő szerepet töltenek be, önálló, problémakereső tevékenységre motiválnak, közvetlen tapasztalást biztosítanak tevékenységekbe ágyazva (nem a hagyományos didaktikai folyamatban).

A tartalom a komplex fejlesztési tervben jelenik meg, mely 4 nagy téma köré épül fel: Levegő, Tűz, Víz, Föld. A komplex fejlesztési tervek 3 fejlesztési tématerv köré épülnek a projektek feldolgozása során: - élő, - élettelen, - a család, - közösségi nevelés, egyéni bánásmód. A tartalom feldolgozását indokolt esetben IKT eszközök felhasználásával segítjük.

A felajánlott tevékenységek háromféle szervezeti keretben folynak:

- választható tevékenységek egy időben többféle tevékenységből,
- kötelezően választható tevékenységek időtartamuk a tevékenységek eredményes befejezéséig terjed, maximum 20-25 perc,
- és a kötött foglalkozás (a mozgás minden korosztályban és a nagyoknak az ének-zenei tevékenység havonta egy alkalommal a vegyes csoportban).

A tevékenységek időtartamát a választható tevékenység esetében nem lehet meghatározni, mert a gyermekek a játékszínre tevékenységközpontjában választanak számukra érdekes lehetőségeket. Ezeket váltják, vagy tovább fejlesztik szabad játékká. Az óvodapedagógus kényszerítő eszközöket nem alkalmaz.

A felajánlott tevékenységek variációi:

Kötelező, a nagycsoportosok számára szervezett mozgásfejlesztés. Vegyes életkorú óvodai csoportban a nagyok részére kötelező, alkalmanként más csoport, saját korosztályukkal közösen. Hasonlóan szervezhető, az alkalmanként nagyoknak kötelező ének-zenei tevékenység. 6-7 évesek számára kötelező a Külső világ tevékeny megismerése november 1-től.

Kötelező tevékenységek: Az óvodapedagógus több tevékenységközpontban ajánl fel lehetőségeket a nagyoknak, amelyekből választhatnak. A döntés kötelező, a választás szabad. A választást követően a gyermekek a tevékenységet szabadon alakítják, majd egy megkezdett tevékenység befejezését követően, érdeklődésüknek megfelelően váltanak.

Választható tevékenységek: A szabad játék keretein belül, annak zavarását elkerülve, spontán helyzetekből, gyermeki kezdeményezésekből, vagy felajánlással, indirekt módon történik a tevékenységek célirányos továbbfejlesztése (pl.: egy ének-zenei tevékenység kezdeményezése, egy kialakult helyzet továbbfejlesztése). Az óvodapedagógus ezt a tevékenységformát dominánsan alkalmazza.

A kisebb gyermekek számára minden felajánlott tevékenység választható. Alkalmanként az óvodapedagógus megfelelő előkészületekkel például egy kötelező mozgásfejlesztést követően, amikor az egész csoport együtt van, felajánlhatja a közös beszélgetés, a közös mesehallgatás lehetőségét (pl.: a „beszélgető körben”). A kisebbek, ezekből a tevékenységekből bármikor szabadon átmehetnek más tevékenységbe, szabad játékot kezdeményezhetnek.

A felajánlott tevékenységek általános jellemzői:

A gyermekek szempontjából:

- a választás, a döntés lehetőségének biztosítása, feladattartásra nevel,
- a tevékenységbe ágyazott műveltség tartalom integráltan, vagy ún. „projektek” keretén belül kerül sok szempontú megközelítésre,
- a gyermekek a cselekvés, a tapasztalás szintjén ismerkednek meg a problémákkal, és a személyes kontaktus, beszélgetések során tapasztalataikat elemi, fogalmi szinten is kifejezhetik,
- a gyermekek a felnőtt, a kortársak mintájának utánzásával, valamint felfedezéssel, kísérletezéssel, próbálkozásokkal, a szándékos figyelem és bevonás aktivizálásával játékosan tanulnak.

A program szellemiségétől távol áll a direkt, kényszerítő megoldás. A kötelezően választható tevékenységeket novembertől, augusztus végéig szervezzük, az iskolába készülő nagyok számára.

A felajánlott tevékenységek formái:

A gyermekek a tevékenységeket, az óvodapedagógus átgondolt felajánlásai alapján saját döntésüknek megfelelően egyénileg vagy kiscsoportban végzik. A kiscsoportos együttműködés lehetőségei a gyermekek szocializációjának minőségétől is függ. Az életkori jellemzők, az egyéni fejlettség, a tevékenység jellege befolyásolják a formákat. A kötelező foglalkozás differenciáltan szervezhető.

Integrált műveltségterület a felajánlott tevékenységekben:

Az integrált ismeretfeldolgozás hagyományai az óvodai nevelésben, elsősorban a művészeti tevékenységekben alakultak ki (mesedramatizálás – énekes, dalos játékok – színpadi kellékek készítése). Ez a szemlélet közel áll az óvodáskorú gyermekek világlátásához. Az integrálás mozaikszerű, foglalkozási ágakra parcellázott ismeretek helyett, a tevékenységekben komplexen jelenlévő problémák különböző aspektusból való közelítését és megoldását jelenti. A projektrendszer adja az integráció lehetőségeit.

Milyen integráló szálak, projektek szolgálgják a tevékenységben a személyiségfejlődést?

- A legismertebb a témaprojekt, amely közös élményre, előkészületekre épül, és egy téma köré szerveződnek a felajánlott tevékenységek (állatkerti élmény, a manipulációs tevékenységközpontban, a homokasztali tevékenységben, vagy a barkácsoló, ábrázoló tevékenységben),
- A gyermek által készített eszközök indukálhatnak sokféle tevékenységet a központokban,
- Az ünnepi készülődések, munkajellegű tevékenységek integrálják a matematikai, környezetismereti, művészeti tevékenységeket, felajánlott helyzeteket (mérés, egyensúlyérzék fejlesztés, ritmusok a környezetben, a matematikai tapasztalatokban, zenében, a testben stb.).
- Az óvodapedagógus a felajánlott tevékenységekben a differenciálás elvét érvényesíti. A gyermekeknek további választási lehetőségei vannak (eszközt, technikát, feladatot, együttműködési formát, vagy önálló tevékenységet választhat).
- Az óvodapedagógus a felajánlott tevékenységekben is tekintettel van az egyéni szükségletekre, a fejlődési ütemre és az eltérő érdeklődésre.

II.2.2.4. Mozgás

Az egészséges életmódra nevelés testi fejlődés elősegítése érdekében legfontosabb terület a gyermek mozgásigényének kielégítése, mozgásfejlesztése. Óvodánkban mindig megkülönböztetett figyelemmel kezeltük és kezeljük az egészséges életmódra nevelést a mozgásfejlesztéshez szükséges eszközök folyamatos bővítésével, tornaterem kialakításával

Mozgásfejlesztés

Fokozott mozgásigényüket naponta kielégítjük:

- tornatermükben rendelkezésünkre álló eszközökkel,
- a szabadban a tér kihasználásával kedveltetjük meg a mozgást.

Testi képességeik közül állóképességük gyengébb, ezért ennek fejlesztése fokozott körülményt igényel. Mozgásukban bátrak, mozgékonyak, ezért jól fejleszthetők ügyességük, gyorsaságuk. A mozgásfejlesztés közben adódik a legtöbb alkalom a testséma kialakítására, irányok gyakorlására. A mozgásos játékok során tapasztalatokat szerezhetnek az erkölcsi ítéletekről, normákról is.

Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, c) szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho-motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet **minden napján** biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A naponta szervezett mozgásfejlesztő játékokat vonzóvá tesszük a gyermekek számára. Egészségnapok, Egészség hét beiktatásával népszerűsítjük családon belül is a több zöldség, gyümölcs, egészséges élelmiszerek fogyasztását, amely által erősíteni kívánjuk az otthoni egészségmegőrző szokások kialakulását.

Célunk:

- A gyermekekben egész életre szóló érdeklődés, igény és szeretet kialakítása az egészséges életmód és a mozgás iránt.
- A gyermekek testi képességeinek és mozgáskultúrájának fejlesztése, a személyiség akaratát tényezőinek alakítása.
- A társakkal végzett együtt mozgás tapasztalatainak gazdagítása.
- A gyermek „én” határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperációs képességének fejlesztése.

Feladataink:

Az eltérő szükségletű gyermekek mozgásigényének folyamatos kielégítése a csoportszobában, a szabad tevékenységközpontokban, valamint az erre a célra kialakított előtérben. Szabad mozgás az egész évben rendelkezésre álló tematikusan felszerelt udvaron, ahol a nagy mozgástér és az egyéb tevékenységek, elkülönítése biztosítja a zavartalan mozgásteret és gyakorlást. A gyermekek igényének megfelelően naponta kezdeményezünk mozgásfejlesztést. A gyermekek életkori és egyéni fejlettségének megfelelő, játékos tevékenységek a testi képességek erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) fejlesztése érdekében. Kézi szerek és eszközök rendszeres használata, mely alkalmazkodik a gyermekek életkori sajátosságaihoz. A természet adta lehetőségek kihasználásával fokozatos és rendszeres mozgással segítse a gyermekek növekedését, teherbíró képességét, az egyes szervek teljesítőképességét. Mozdásfejlesztés mellett segítse a térben való tájékozódás, a helyzetfelismerés, a döntés, alkalmazkodóképesség alakulását. A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése, a mozgásformák megnevezéssel, A gyermekek eltérő mozgásigénye és készsége miatt differenciálni kell az időtartamban, a mozgástempóban, a mennyiségben és minőségben. Ügyeljünk arra, hogy a játékoknál a kisebb teljesítményű gyermek önbizalma ne csökkenjen. Figyeljünk a gyermekek testtartására, lábboltozat erősítésére, tájékoztassuk a szülőket a mozgás fontosságáról, személyiségfejlesztő hatásáról, a prevenció jelentőségéről. Finommotorika, nagymozgás, testséma fejlesztése.

A tevékenység tartalma:

A „mozgás foglalkozás” a kötelező mozgásfejlesztés szervezeti kerete. A foglalkozás, a mozgásos játékblokkok anatómiai-élettani szempontokat érvényesítő rendszerére épül. természetes mozgások: járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobások, mozgásjátékok: futó-fogó, sor-váltóversenyek, labdajátékok, szabályjátékok, játékos mozgások: utánzójátékok, zenére végzett mozgások, prevenciós gyakorlatok: szerekkel, kézi szerekkel, és az udvari felszerelések, terepviszonyok kihasználásával.

A Vadász Úti Tagóvodában a tematikus foglalkozások mellett az innovációs terv részeként heti 1 alkalommal a Vadvirág csoportban külön sportfoglalkozás megtartására kerül sor.

II.2.2.5. Ének, zene, népi játék, tánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az éneklés, zenélés felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Óvodánkban külön figyelmet szentelünk megénk népi zenei hagyományainak megismerésére, tovább megélhetésének segítésére.

Célunk:

Közös ének-zenei élmények nyújtása, melyben a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet, mely elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Feladataink:

- A zenei neveléshez szükséges atmoszféra megteremtése, derűs légkör biztosítása.
- A készségek fejlesztése, a mozgás, a hang, szöveg összekapcsolásával, sok zenei élmény nyújtása, és az éneklés ösztönzése.

- A gyermekek életkori, egyéni képességek figyelembevételével válogatott zenei anyag gyűjtése, beszédhanggal való játékok, képességfejlesztő játékok, mondókák, gyermekjátékok és néptáncok, népdalok, kortárművészeti alkotások, nemzeti, etnikai kisebbségi zene megismertetése.
- A zenei ritmus és formaérzék fejlesztése (a test hangjai), zenei kreativitás alakítása.
- A természetes énekhanggal, gépi zenével, hangszerekkel nyújtandó zenehallgatás, a természet hangjainak hallgatása.
- Gondolkodás és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élménnyel.
- Beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztése.
- A MIÓVI Vadász Úti Tagóvodája Vadvirág csoportjában hangsúlyt kap az „Így Tedd Rál” néptánc módszertan alapján tervezett zenei nevelés, valamint a ritmushangszerekkel történő zenélés, zenei ízlésformálás.

A tevékenység tartalma:

Az ének-zenei tevékenység a gyermekek, és az óvodapedagógus kezdeményezésére az egész napot áthatja. A mozgás- a ritmus, a zene egymástól elválaszthatatlan egységben jelent zenei élményt az óvodáskorú gyermekek számára. A globális zenei tevékenységekben, amelyekben elsősorban a közös mozgás, éneklés jelenti a legnagyobb élményt, nem az analizáló zenei nevelés dominál.

A program Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtetett hagyományokra építi a zenei nevelést.

A gyermekek az anyanyelvhez hasonlóan élnek meg a zenét, mint a hangulatok, érzelmek, a jó közérzet fontos kifejezőjét. A projekt-rendszerben elválaszthatatlan a tevékenységtől a gyermekek asszociáció által kezdeményezett ének, énekes játék, és az óvodapedagógus által felajánlott lehetőség.

A zenei élménynyújtásba bekapcsolódhatnak a zenéhez értő, zenét művelő szülők, nagyobb testvérek is, az óvodában szervezett bemutatkozásokkal. Fontos a zenei kreativitás, improvizáció fejlesztése, mely a kompetencia alapú óvodai programcsomagban hangsúlyos szerepet kap.

A zenei hallás, ritmus és formaérzék-fejlesztés, a beszédhanggal való játékok, a környezet hangjainak megismerése és felismerése, a játékos képességfejlesztés, a mondóka, gyermekjátékok, táncok, dalok és népdalok tanulása, az óvodapedagógus mintaadásán túl a tervszerűséget is feltételezi.

A zene egy nép kultúrájának sajátos része, amellyel a kötődések, az identitás megalapozható. Ugyanakkor elválaszthatatlan a multikultúrától, más népek zenéjétől. Zenei érdeklődésük óvodáskorban szembetűnő, ritmusérzékük, tánckésztségük fejlett, tisztán szépen énekelnek. Képességeiket kihasználva biztosított a sikerélményhez való juttatás, az önkifejezés, önmegvalósítás lehetősége.

Hagyományörző népi együttesek meghívásával megismerkedhetnek az ének, zene, tánc, ritmus elemeivel, eszközeivel (kanna, kanál stb.) Az itt kitűnő tehetséges gyermekek zenei nevelésének továbbvitelét ösztönözzük a szülők felé. A sokat éneklő, játszó óvodapedagógus mellett a gyermekek az anyanyelvhez hasonlóan sajátítják el a zenei anyanyelvet.

A zenei élmények nyújtásában, településünk (Liptovszkiné: Borsodi népi játékok) zenei hagyományainak ápolásában, az idősebb generáció szerepe is fontos.

A gyermeki kreativitás kibontakozhat a sokféle ütő, ritmushangszer elkészítésével és használatával.

II.2.2.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszközei: rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka különböző fajtái, műalkotásokkal való ismerkedés. A beszéd mellett az ábrázolás egy újfajta önkifejezési móddá, közlő nyelvvé válhat.

Célunk:

A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi szabad önkifejezése. A gyermekek tér, forma, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladataink:

- A nap minden részében elérhetőek a vonzó, önkifejezésre, alkotásra, cselekvésre ösztönző eszközök.
- Az alapvető technikák bemutatása, megismertetése, az önkifejezés elősegítése, fantáziájuk megjelenítése.
- Tehetséges gyermekek kibontakoztatása.
- A gyermekek szép iránti nyitottsága, esztétikai érzékenységük alakítása, ízlésformálása.
- Finommotorika fejlesztése, írás előkészítés
- A tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozások, a spontán beszéd formáinak fejlesztése.
- A MIÓVI Vadász Tagóvodája Vadvirág csoportjában heti rendszerességgel bevezetésre kerülő mandalafestés, mint művészetterápiás eszköz lehetőséget teremt a tehetség kibontakoztatása mellett az érzelmi problémák megjelenítésére és oldására újfajta önkifejezési módként.

A tevékenység tartalma:

A tevékenység során a gyermekek megismerkednek:

- rajzolás,
- festés,
- mintázás, építés-téralakítás,
- különféle anyagokkal, papír, textil, fonal, anyag, agyag, gyurma, fa, természetes anyagok, stb.
- való bánásmód, változatos technikáival, az ehhez szükséges eszközökkel való gyakorlás során,
- Az anyaggal való játék örömét, az alkotás élményét megélt gyermek számára kezdetben nem az eredmény, hanem a tevékenység a fontos. A tevékenységnek van ugyan kézzel fogható, látható eredménye, de ennek értékelése csak a megerősítés, ösztönzés szándékával történik. Az óvodapedagógus szerepét ezek a tevékenységek nem nélkülözhetik.
- A szülők bekapcsolódására és közreműködésére sok lehetőség van a környezetalakításban, a kézművességet folytató felnőttek munkájának, alkotásainak bemutatásában. A gyermekek munkáinak megbecsülését szolgálják a kiállítások és felhasználásuk a környezet szépítésében. Az óvodapedagógus ízlése, mint modell, követendő példaként hat a gyermekekre. Ezért a csoportszoba színvilága, a tárgyak és dekorációk legyenek mértéktartóak, ízlésesek.
- A csoportszoba külső megjelenésében is tükrözze az évszakot, a gyermekek speciális érdeklődését, a játéktevékenység, illetve projektek témáinak alakulását.
- A vizuális látásmód szélesítését szolgálják: a kiállítások, múzeumlátogatások, valamint a műalkotások bemutatása, megismertetése.

- Egész nap folyamán rendelkezésükre áll a vizuális technikák gyakorlására szolgáló valamennyi eszköz. Mindez biztosítja erőteljes színhasználatuk és formai ábrázolásuk kibontakoztatását.

II.2.2.7. Verselés, mesélés

A verselés, mesélés az anyanyelvi nevelés fontos eszköze, mely érzelmi biztonságot, élményeket nyújt a gyermekek számára.

Célunk:

Olyan irodalmi élmények nyújtása, mely hozzá segíti a gyermekeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatainak megismeréséhez, a lehetséges, megfelelő viselkedésformák elsajátításához.

A belső igény kialakítása az irodalmi élmények örömteli befogadására

A klasszikus és kortárs irodalmi művek megismertetésével a multi- és interkulturális nevelés megvalósítása.

Feladataink:

- Mesék, versek, mondókák igényes kiválasztása a gyermekek életkorának és érdeklődésének megfelelően. Irodalmi anyagunkat a magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok, szólások, gazdag tárházára építjük.
- A meséléshez, verseléshez megfelelő nyugodt légkört alakítunk ki, az ehhez kapcsolódó csoportbeli hagyományok figyelembevételével (mesepárna, gyertya... stb.).
- Mesélés közben személyes kapcsolat kialakítására törekszünk, vagyis a tekintet, mimika, hanglejtés fokozza a meseélményt.
- A versek, mondókák dúdolók, ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével, nyújtsanak a gyermekeknek érzelmi élményt.
- Teret biztosítunk az irodalmi élmények megjelenítésére (művészetek eszközeivel, dramatizáláshoz szükséges kellékekkel),
- dramatizálással, bábjátékkal, saját vers és mesealkotással.
- A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása.
- A gyermeki beszéd- kommunikáció fejlesztése, beszédfejlesztő módszerek alkalmazása.
- A MIÓVI Vadász Úti Tagóvodája Vadvirág csoportjában heti 1 alkalommal a meseterápiás foglalkozás keretében, gyermekek személyiségének sokoldalú, erkölcsi, érzelmi, anyanyelvi és értelmi fejlesztése

A tevékenység tartalma:

- Mindennap kezdeményezünk kis és nagyobb csoportokban mese- és vershallgatást, mondókák, továbbá jó alkalom az elalvás előtti mesélés.
- Csoportjainkban a nagyok szívesen hallgatják a kisebb gyermek számára választott irodalmi anyagot, ugyanakkor fejlettségük és érdeklődésük figyelembevételével hosszabb, folytatásos történeteket és elbeszéléseket is mondunk.
- A gyermekek által készített eszközök felhasználása bábjátékhoz, dramatizálásához, a kitalált történetek eljátszása, bemutatása.
- A mesekönyvek megbecsülése, gyűjtése és kölcsönzési lehetőség biztosítása.

- Alkalmanként egy-egy szülő, nagyszülő felkérése gyermekkori élményeinek, kedvenc meséinek elmondására.

II.2.2.8. A külső világ tevékeny megismerése

Ez a feladat tartalmi szempontból két, egymástól elválaszthatatlan tapasztalati kört foglal magában.

- Az első kör: a tárgyi, természeti környezettel, a jelenségekkel, folyamatokkal, anyagokkal kapcsolatos tapasztalatoktól – a társadalmi környezet történéseinek érzékeléséig terjed.
- A második kör: a környezetben, a tevékenységekben, az élethelyzetekben szerezhető matematikai tapasztalatokat integrálja.

Élő-élettelen környezet

A külső világ megismerésének elsődleges forrása, maga a természet és a társadalmi valóság, a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb világ, mely sokféle információt hordoz, s melyet a felfedező, kereső probléma érzékeny gyermek több oldalról megtapasztalhat.

Célunk:

- Olyan szokás- és viselkedési formák kialakítása a célunk, melyek meghatározzák a természeti és emberi környezettel való harmonikus kapcsolat kialakítását.
- A természet védő-óvó, környezetét szerető ember nevelése.
- A szerzett ismeretek, tapasztalatok holisztikus látásmód köré rendezése.

Feladataink:

- A tapasztalatszerzéshez szükséges sokoldalú lehetőség biztosítása, valóságos élményekhez való juttatás.
- A kereső tapasztaláshoz különféle eszközök biztosítása, a gyermek kíváncsiságának ébrentartása.
- Érdekes jelenségek létrehozása, a jelenségek mögötti összefüggések magyarázata „koherens” világkép kialakítás).
- Az integrált témafeldolgozást segítő tevékenységek indukálása élmények felelevenítése beszélgetéssel, a tevékenységközpontok összekapcsolására ösztönzés. Gyermek kezdeményezéseit segítő feltételteremtés (milyen eszközök szükségesek, hogyan szerezhetők be, készíthetők el).
- Tapasztalatok megfogalmazásának segítése, a szókincs bővítése.
- A természeti, a társadalmi környezethez való pozitív hozzáállás megalapozása személyes példamutatással, A tiszta, gondozott, esztétikus környezet kialakítása a gyermekekkel közösen.

A tevékenység tartalma:

A külső világ megismerését szolgálják a valóságban végzett megfigyelések:

Társadalmi lakóhely, családok otthona, intézmények, szülők munkahelye, szülőföld.

Természeti - óvodánk udvara, környéke a helyi természeti adottságok a Bükk hegység, Vadaspark, Lillafüred, Szinva patak.

A valóságban szerzett tapasztalatok reprodukálása, a jelenségek előidézése a természettudományi központban és a homok-víz asztal mellett folytatódik. A gyermekek gyűjteményei, a folyamatok, a

különböző anyagok és jelenségek közvetlenül is tapasztalhatók, a tudatosan biztosított eszközökkel a gyermekek „kísérletezhetnek”, próbálkozhatnak: nagyító, térkép, földgömb, szakkönyvek, mérleg, dugók, ... stb. A megfigyelések rendezésére a gyermekek képeskönyveket, „tematikus tablót” készítenek. A környezetismeretre nevelés során a tűz, víz, föld, levegő témák keretében a gyermekekkel feldolgozzuk az élő és az élettelen világot. Megismerkednek a társadalmi élet összetevőivel, hagyományaival, szokásaival, szociális normákkal, értékítéletekkel. A források feltárásában, az előkészületekben, a szervezésben a gyermekek és a szülők aktívan részt vehetnek. Kiemelt jelentőségű a természet, az élővilág szeretetére és a környezetvédelemre nevelés. A gyermekek aktívan részt vesznek a környezetünk alakításában, növények, állatok gondozásában. Személyes példamutatásunkkal naponta gyakorolhatják a környezettudatos magatartást (nem szemetelünk, nem bántjuk a fák ágait, etetjük a madarakat). Olyan hagyományokat építünk be az óvodai életbe, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik a gyermekek életét: állatok, víz, föld, madarak és fák napja, környezetvédelmi világnap. Óvodánk környezetének lakóit is bevonjuk, környezetünk szebbé tételébe, annak megóvásába.

Matematika, matematikai fogalmak

A külső világ megismerése során matematikai tartalmú ismeretek birtokába jut a gyermek. Az óvodában minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek a matematikai tapasztalatok szerzésére.

Célunk:

A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedése összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez, természetes kíváncsiságaihoz igazodva.

Feladataink:

A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása. A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jut a gyermek, így természetes módon ismerkednek meg a matematikai fogalmakkal. A matematikai kifejezések fokozatosan beépülnek a beszédükbe, felismerik a mennyiségi, alaki, méreti és téri viszonyokat. Fejlődik tér, sík és mennyiség fogalmuk.

A tevékenység tartalma:

1. Tájékozódás a térben és a síkban tárgyak, személyek segítségével.
2. Téri viszonyok észlelése (irányok).
3. Személyek, tárgyak összehasonlítása, válogatása, osztályozása, saját szempontok alapján
4. Mennyiségek összehasonlítása, összemérése, számolási készség alapozása.
5. Összetartozó dolgok megfeleltetése.
6. Sorba rendezés sok szempontú megközelítésben.
7. Sorok kiegészítése (soralkotás).
8. Sorba rendezett elemek helye a sorban, a sorszámok szerepe az elemek helymeghatározásában.
9. A matematikai műveletek előkészítése (mérések különböző egységekkel, a számosság

10. változásainak észlelése, manipuláció geometriai formákkal térben-síkban).
Matematikai műveletek: mérés, becslés, számolás (különböző anyagokkal, mérés
alaegységekkel, időmérés mérőeszközökkel).

A matematikai tapasztalatokhoz megfelelő problémahelyzetet sugalló környezetet, eszközöket kell biztosítani (tárgyak, tárgyképek, piktogramok). A matematikai tapasztalatokat bármely tevékenységben bővíteni lehet: a szabályjátékokban, társasjátékokban, a térben, élethelyzetekben. A manipulációs tevékenységközpontban a gyermekek rendelkezésére állnak azok az eszközök, amelyekkel egyénileg is tevékenykedhetnek, illetve az óvodapedagógus közreműködésével részképességeik fejleszthetők. A homok-víz asztali tevékenységek alkalmasak az anyagokkal való ismerkedésre, mérésre. Az építőtevékenység központjában elhelyezett építőelemek a spontán tapasztalatokat bővíti és alkalmanként jól használhatók a térbeli matematikai játékokhoz. A tevékenységközpontok bármelyikében van mód a spontán és felajánlott tevékenységben matematikai tapasztalatokra. A kezdeményezett helyzetek, konkrét tevékenységek során a gyermekek az óvodapedagógus támogatásával és segítségével felfedezhetnek, próbálkozhatnak, kísérletezhetnek, (pl.: tárgyak tömegének összehasonlításával, ... stb.). A gyermekek egyéni fejlettségétől függően van szükség a matematikai műveletek indirekt módon történő modellezésére. A műveltségterület integrált megközelítéséből következően a zenei, az ábrázoló tevékenységnek éppúgy lehet matematikai, környezetismereti tartalma, mint a matematikai játékoknak.

II.2.3. A családok bevonása az óvodai életbe

A Lépésről-Lépésre óvodai program harmadik alappillére a családok bevonása az óvodai életbe. Az óvodák hagyományos, jó együttműködését új szemlélettel és új formákkal gazdagíthatjuk. Az óvodai nevelés elsősorban a családi nevelés kiegészítésére vállalkozik. A társadalmi folyamatok nem kívánatos hatására és egyéb okok miatt a családok funkciói sérülhetnek. Óvodánknak át kell vállalnia a család által meg nem oldott feladatokat is, a gyermekek érdekében. A jól működő családok szokásainak, értékrendjének megismerése számunkra ugyanolyan fontos, mint a krízishelyzetben lévő családoké. Lényeges a családokhoz közeledés szemlélete. Kellő tapintattal és körültekintéssel segítjük, hogy a családokban a szülők feladataikat minél eredményesebben teljesíthessék. Ezt kívánja meg a gyermekek érdeke, a nevelőmunka sikeressége.

a.) A szülők óvodai életbe való bevonásának pedagógiai hatásai:

A szülők felelősségérzete megnő azáltal, hogy közvetlenül is megélik az óvodai életben az óvodapedagógusok felkészültségét és a gyermekük fejlesztésére tett erőfeszítéseit. Bővül pedagógiai, pszichológiai tájékozottságuk. Mintát láthatnak a nevelési helyzetek megoldására, elsajátíthatják az óvodapedagógusok attitűdjait. Az óvodában gyermekével együtt játszó szülő megtanulhatja, hogyan lehet otthon is érdekes tevékenységeket szervezni. A szülő alkalmanként besegíthet a szervezési és gondozási feladatokba. Az együttműködés, együttes tevékenység során a szülők sok információt szereznek gyermekükről. A szülők érdekes gyűjteményeikkel gazdagíthatják a csoport tapasztalatait. A problémákkal magukra maradó szülők, társakra találhatnak, bátorítást és segítséget kaphatnak az óvodai ismeretségek, a hasonló sorsúaktól. Az óvoda feltételrendszerének javításában aktívabban részt vállalnak azok a családok, amelyek jobban kötődnek az intézményhez.

b.) Intervenciós gyakorlat: a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásai kapcsán A komplex beavatkozási stratégia, fejlesztési terv és gyakorlat (IPR) kidolgozása a helyi szükségletek alapján. A stratégiai terv tartalmazza az óvodában elérhető, a családi nevelés gyakorlatát segítő szolgáltatásokat (az óvodapedagógusok speciális képzségeinek kihasználása, a logopédus, pszichológus, gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi intézmények, szociális ágazat bevonása, szülői klub, fogadó óra, játszó délután).

c.) A családokhoz közeledés jellemzői:

Az óvodapedagógus erősíti a szülő kötelelességérzetét azzal, hogy hangsúlyozza a család pótolhatatlanságát. Feltételezi, hogy minden család közvetít értékeket valamilyen mértékben. A szülő partner a nevelésben, akinek igényei és szükségletei vannak. A szülővel szemben nincsenek előítéletek. A gyermekek fejlődéséről félőként az óvoda rendszeres információkat ad a személyes beszélgetések során. A szülőknél joguk van, s azokat a gyermekek érdekében érvényesíthetik.

d.) A családok bevonásának alapszabályai:

Az óvodapedagógus tekintettel van az alábbiakra: az óvodában a nevelés nem bízható a szülőre. A szülő egészségi állapota nem veszélyeztetheti a gyermekek egészségét. Az óvodapedagógus nem hagyhatja magára a szülőt a gyermekekkel.

A szülőre vonatkozó szabályok: bizalmas információkat nem adhat ki illetéktelen személyeknek. Nem nyilváníthat véleményt mások gyermekeiről. Csak egészséges szülő vállalhat aktív részvételt a csoportban a kötelező szűrés igazolása... stb.

A családok bevonásának formái:

- A passzív részvételt vállaló szülő jelenléte a csoportban, elsősorban a saját gyermekének megfigyelését szolgálja. A gyermekek óvodai magatartásának közös elemzése különösen fontos nagyobb lemaradások, vagy problémák esetében. A munkanélkülivé váló szülő mentális támogatást kap az óvodapedagógustól, ha érzi, hogy szükség van rá, hogy fontos személy.
- A passzív-segítő szülő közreműködik a gyermek befogadásában, elsősorban a benntartózkodásra vállalkozik, és részt vesz a saját gyermeke gondozásában (bekapcsolódik a gyermekével való foglalkozásba speciális szakember támogatásával).
- Az aktív-segítő szülők azok, akik alkalmanként, vagy előre tervezve, közreműködnek a gondozásban a közös élmények biztosításában, egyes tevékenységekben (kézimunka, kézművesség, hagyományápolás, sütés, főzés... stb.). Az óvodapedagógus egy táblán jelezheti előre azokat a napokat és tevékenységeket, ahol a szülők, közreműködésére számít. A feladatok megjelölésével segíti a szülők döntését.

Az óvodai életbe bevont szülővel nem lehet az óvoda törvényben biztosított személyi feltételeinek hiányát pótolni.

A szülők bevonása az óvodai nevelés programjába

A családok sokféleségéből következően szokásaik, szükségleteik és a kapcsolatfelvétel is eltérő lehet. Változó a szülők szabadideje is. A kapcsolattartás stratégiájának vannak informális és formális változatai:

- ismerkedő látogatás az óvodában,
- családlátogatások,

-
- reggeli, délutáni találkozások,
 - telefonhívás, szülői értekezletek,
 - hirdető táblák (információk közlése, együttműködést köszönő tábla... stb, - ötletláda,
 - Szülői Szervezet, mint szülői érdekképviselő,
 - Közös szabadidő programok (kirándulások, sportdélután, családok bemutatkozó délutánja... stb.,
 - Közös ünnepek és az előkészületekben való részvétel. (Az óvoda hagyományos ünnepei, karácsony, anyák napja, Gyermeknap).

Az óvoda lehetőségeitől és a családok kulturális háttérétől függően, az együttműködés formái tovább bővíthetők.

Az óvodapedagógusok felkészülése a családok fogadására.

A családból az óvodába való átmenet könnyítése érdekében fel kell oldani a szülők, a gyermekek félelmeit, szorongásait. Ezt a többségnél az első elválás ténye okozza.

A szülőket meg kell ismertetni a programmal, az óvodával és a nevelőtestülettel. Elő kell készíteni a befogadást. Az óvoda is felkészül a gyermekek fogadására, a család, a gyermekek megismerésével, a vonzó tevékenységek szervezésével, az érzelmi biztonságot jelentő óvodapedagógusok munkájának összehangolásával. Az óvodapedagógusok szakmai felkészültsége, a törvények, az óvodai dolgozók felelősségérzete garancia arra, hogy az együttműködésben képesek eldönteni, melyik megoldás a hatékonyabb, kit lehet bevonni az óvodai életbe.

II.2.4. Családgondozás és szociális munka

Pedagógiai programunk negyedik pillére a családgondozás, illetve a családokkal végzett szociális segítség.

A problémák megoldása már túlmutat a köznevelési törvény óvodapedagógusok számára meghatározott gyermekvédelmi feladatain.

Felismertük, hogy vállalnunk kell plusz feladatokat a családok gondjainak segítésébe.

Lehetőségeink a családsegítésben

- kellő empátiával a családok megismerése, bizalmi légkör kialakítása,
- a másság, etnikai hovatartozás tolerálása, a nyitott, szociálisan érzékeny intézményben,
- a szülők óvodai életbe való részvételének biztosítása - mintaadás a gyermekek otthoni napirendjének kialakításához – összehangolt pozitív hatás megteremtése az együttnevelésben,
- segítő kapcsolat kialakítása,
- családok megértésére törekvés a társadalmi hatások, folyamatok nemkívánatos hatásainak ismerete /munkanélküliség, elszegényedés/,
- családon belüli funkciózavarok felismerése,
- a családok sokféleségének, sokszínűségük tolerálása, értékek felismerése, felismertetése.

A gyermekvédelméért minden óvodapedagógus felelős. A gyermekvédelmi munkát az általános intézményvezető helyettes koordinálja. Feladatai:

- „szülői kör” munkájában való részvétel,
- gyermekvédelmi munka ellenőrzése.

II.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor, abban a nevelési évben **diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.**

A gyermek egészséges fejlődésének elengedhetetlen feltétele az óvodai élet alapos, átgondolt megszervezése, a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezése. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot nyújtanak a gyermekekben. A gyakorlati megvalósítást a folyamatosság és rugalmasság jellemzi.

Az óvodai programunkat két csoportban valósítjuk meg. Ez a csoportalakítási forma pedagógiai gyakorlatunkban már bevált, a szülők támogatását is élvezzi. Az életkori jellemzők ismeretében és az egyéni eltérésekre építve választjuk meg a felajánlott tevékenységek formáit.

TERVEZÉS

TERVEZÉS HOSSZABB TÁVRA

PROJEKTTERV: A célkitűzések, témakörök, feltételek, közös élmények átgondolását jelenti. Itt történik a témakör felbontása tevékenységközpontokra. Komplex, „nem szűk ismeretfeldolgozást jelent, hanem kiterjed a csoport szokások, magatartásformálás átgondolására is.

A tervek, programok team munkában készülnek. Résztvevők:

- az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok,
- alkalmanként dajka, szülő, akinek a bevonását előre tervezzük.

Ez a terv biztosítja a tervezési folyamatok átgondolásával a nevelők zavartalan és konfliktusmentes együttműködését.

Ez egy mobil terv, vázlat, mert a gyermekek fejlődésétől függően folyamatosan alakul.

FEJLŐDÉS NYOMONKÖVETÉSE: A hosszabb távú tervezés részét képezi: az egyéni fejlődés, és fejlesztés dokumentációja. Egyéni fejlettséget diagnosztizáló, tényfeltáró, helyzetelemző dokumentum, amely 3-7 éves korig kiterjed a nevelési és a tanulási folyamatokra is. Ez a dokumentum szolgálja az etnikai gyermekek fejlesztésének mutatóit is. A szülőket félévenként tájékoztatjuk a gyermekük fejlődéséről

TERVEZÉS RÖVIDTÁVRA

HETIREND

és

HETITERV

NAPIREND

és

NAPITERV

Az időkeretek az életkortól és egyéb tényezőktől függően rugalmasan változnak.

NAPIREND

A napirendet a stabilitás és a rugalmasság jellemzi. A stabil pontokat, a rendszerességet, az azonos időpontban visszatérő tevékenységek jelentik (étkezések időpontja, a szabad levegőn tartózkodás, a játéktevékenység időtartama... stb. A rugalmasság vonatkozik a reggelizés, tízóraizás módjára, az eltérő egyéni alvásigény figyelembevételére, a gyermek alapvető biológiai szükségleteinek rugalmas kielégítésére. Az évszakhoz igazodó napirendben az időkeretek rugalmasan alakíthatók pl. a szabad levegőn tartózkodás. A játékidő biztosítása, különösen a téli hónapokban, amikor a gyermekek több időt töltenek a csoportszobában, és kisebb a mozgástér.

		Időkeret	Tevékenységek
Délelőtt		6.30-7.00	A gyermekek folyamatos érkezése, játék az összevont csoportokban
		7.00-10.00	Szabad játék, tevékenységekben megvalósuló tanulás, <u>nagycsoportban összesen napi 45 perc</u> testápolás, folyamatos tízórai
		10.00-11.30	Szabad játék, differenciált képességfejlesztés, tapasztalatszerzés csoportszobában, szabadban, fejlesztő szobákban Tervezett, szervezett tevékenységek, mozgás <u>nagycsoportban összesen napi 45 perc</u>
		11.30-13.00	Készülődés az ebédhez, testápolás, munka jellegű tevékenységek (naposi munka), ebéd
Délután		13.00-14.45	Testápolás (fogmosás), készülődés a pihenéshez, pihenés, 14.00-tól az ébren lévő gyermekek csendes tevékenységet folytathatnak az erre kijelölt helyen. Egyéni képességfejlesztés
		14.45-15.30	Folyamatos ébredés, testápolás, készülődés az uzsonnához, uzsonna, testápolás
		15.30-16.30.	Szabad játék a csoportszobában vagy az udvaron, egyéni képességfejlesztés

NAPITERV

A heti terv a napi feladatokat is tükrözi, ezért napi terv készítése nem szükséges

HETIREND

A hetirendben, a napirendhez hasonlóan vannak visszatérő stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, és ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján a rugalmasságra.

A hetirend az óvodapedagógusok által felajánlott tevékenységeket tartalmazza, amelyek:

- választhatók
- kötelezően választhatók, kötelezőek

A hetirendben rögzítjük a mindennapi rendszeres mozgásfejlesztést.

A nagycsoportos gyermekek számára kéthetente, illetve saját korosztályával közös, kötelező mozgást, illetve ének-zenei tevékenységet szervezünk.

A hetirendben tervezett, felajánlott tevékenységek szervezeti keretei változhatnak. Egyik héten pl. a keddi napra kötelezően választható, a másik héten ugyanerre a napra választható tevékenységet tervezhetünk.

A választható és/vagy kötelezően választható tevékenységek egy-egy napon a személyi feltételektől függően 2-3 féle tevékenységközpontban integrált feldolgozással) kezdeményezhetők. A tevékenységek közül az óvodapedagógus a gyermekek választásai és a résztvevők fejlettsége alapján, valamint a tevékenység jellegétől függően dönti el, hol van a közvetlen részvételére, mintájára és segítő közreműködésére szükség (pl.: technikák bemutatása, és ezzel egy időben a homok asztalnál terepasztal készítése, miközben az elkészült eszközöket is felhasználva a másik óvodapedagógus kezdeményezhet ének-zenei tevékenységet).

Az aktív dajkai segítség a tevékenység közötti választás lehetőségét bővíti, kisebb létszámú kiscsoportok párhuzamos, egy időben történő tevékenykedtetésre ad lehetőséget/. A gyermekek a kezdeményezett helyzeteket szabadon tovább fejlesztik, és összekapcsolhatják más tevékenységközpontban folyó játékkal.

HETITERV

A hetirend egy keret, amelyet tartalommal a hetitervben töltünk meg. Itt tervezzük meg a tevékenységközpontokban szervezendő játékot és a játékos tanulást biztosító folyamatokat. Itt kerül sor a feltételek átgondolására:

- a komplex fejlesztési téma meghatározására,
- a tématerv, projektterv megnevezésére,
- a célok megfogalmazására,
- a nevelési területek fejlesztési témájának, feladatainak kitűzésére.

oviKRÉTA

Gyermek fejlődésének nyomon követése

Anamnézis

Életszakasz: óvodakezdés előtt

A gyermek általános egészségi állapota

A gyermek mozgás- és beszédfejlődésének jellemzői

Egyéb jellemzők

Életszakasz: óvodakezdés

A gyermek beszéd- és mozgásfejlettségének jellemzői

A gyermek szociális, érzelmi fejlettségének jellemzői

A gyermek szokásai, önállósági szintje

A gyermek általános egészségi állapota

Egyéb

Értékelési szempontok:

A gyermek motoros fejlettsége

nagymozgás

finommozgás

vizuomotoros koordináció és mozgás összehangolt működtetése.

A gyermek kommunikációs fejlettsége

beszédértés

beszédprodukció

A gyermek szociális fejlettsége

társaskapcsolatok

játék

énfejlődés

A gyermek önállóságának fejlettsége

önállóság

önszabályozás

szokások

A gyermek kognitív fejlettsége

megismerő funkciók

II.4. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei

Az óvodai életünkben jelentős szerepet töltenek be az óvoda hagyományos ünnepei, népszokásai, jeles napjai, megemlékezései. Családjaink állapota, az elszűrődő családi élet, a hagyományok ápolásának hiánya még inkább indokoltá teszi az óvodai ünnepi szokásaink megőrzését. Az óvodapedagógusok a közös óvodai ünnepek, rendezvények és programok megvalósításában együttműködnek, és szakmai támogatást nyújtanak egymásnak.

II.4.1. Ünnepeink

Magyar Nemzeti Ünnepek és emléknapiak

Március 15. 1848/49-es szabadságharc

Augusztus 20. Államalapítás és Szent István ünnepe

Magyar jeles napok

Január 22. A magyar kultúra napja

Február 20. Farsang

Április 24. Népviselet napja

Szeptember 30. A Magyar Népmese Napja

Október 9. A magyar népi játék napja

November 13. A magyar nyelv napja

Keresztény ünnepeink

Advent - Karácsony

Nagyböjt - Húsvét

Pünkösöd – Szentlélek eljövetele

Csoportok ünnepei

- születésnapok megünneplése

II.4.2. Megemlékezéseink

Óvodásainkkal megemlékezünk a Madarak és Fák Napjáról, az Állatok Világnapjáról és a Föld Napjáról. A megemlékezés kapcsán vetélkedőt, kirándulást szervezünk.

Énekelj az Erdőben, minden évben a Madarak és Fák Napján tartanak az országban és tartunk a Bükk lábánál.

Feladatunk a környezettudatos magatartás megalapozása. Célunk, hogy kialakítsuk a gyermekekben a környezet tisztaságának igényét, hogy óvják, védjék a növényeket, szeressék az állatokat.

II.4.3. Az óvoda rendezvényei

- báb előadások,
- népzenei műsorok.
- óvodai kirándulások,
- sport programok.
- szülői csoport foglalkozásai

II.5. Szolgáltatásaink

- **Játékos gyermektorna**

Célja: tehetséggondozás, esélyegyenlőség biztosítása

Igénybe vevők köre: 4-5-6-7 éves korú gyermekek

- **Gyógytestnevelés**

Célja: prevenció és tartásjavítás Szakorvosi véleménynek megfelelő mozgásterápia. Szakember biztosított. Igénybe vevők köre: orvosi vélemény alapján.

- **Fürgekezek kézműves foglalkozás**

Célja: Kreativitás, esztétikai érzék, finommotorika fejlesztése,

Iskola érettség előkészítése, tehetséggondozás,

Ismerkedés képzőművészeti technikákkal

Igénybe vevők köre: 4-5-6 éves tehetséges gyermekek.

- **Hittan foglalkozások**

Célja: A szülői igények kielégítése